

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 7-80 Din
za inozemstvo 18—

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1.
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravišтво:

Ljubljana, Prečernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Barvanska ulica
št. 1. Tel. št. 22.

Celje, Aleksand. cesta.

Račun pri poštn. čerkov.
zavoda šte. 11.542

Današnja številka «Jutra» obsega osem
strani in stane 1 Din.

Ljubljana, 17. junija.

Zakonodajni odbor je danes v generalni debati odobril projekt novele k volilnemu zakonu, ki ureja najkrajše volilno vprašanje volilnega reda: postavljajo kandidatur in preračunavanje volilnih rezultatov. Predlog, na katerega so se zedinile vladne stranke, temelji na projektu notranjega ministra Marinkoviča ter vsebuje sledeče najvažnejše določbe:

Na vsakih 40.000 prebivalcev odpade po en mandat. Dosedanja volilna okrožja ostanejo, kandidati pa se bodo postavljali na drug način. Mesto dosedanje enotne liste za celo okrožje bo v bodoče sestavljena kandidatska lista iz nosilcev in svezkih (okrajnih) kandidatov. Nosilec je prvi kandidat, on bo izvoljen, čim lista dobi količnik. Za ostale kandidature pa je volilno okrožje razdeljeno na toliko volilnih svezov, kolikor mandatov šteje okrožje. Volilne svezove tvorijo pri nas okrajna glavarstva, odnosno deli okrajnih glavarstev. Vsak svez ima svojega kandidata. Okrajni kandidati kot nosilci liste in vsi okrajni kandidati v okrožju, ki jih je stranka postavila, tvorijo kandidatsko listo stranke. Na vsaki volilni skrinjici bo v bodoče napisano le ime okrajnega kandidata in ime nosilca liste.

Razdelitev mandatov se izvrši na sledeči način: Skupno število glasov se deli s za eno povečanim številom mandatov dotičnega okrožja. Na ta način se dobi prvi volilni količnik. Stranke, ki tega količnika niso dosegle, se izločijo od razdelitve. Zakon dopušča le dve izjemi od tega pravila. V okrožjih z več nego 6 mandati, kjer je samo ena lista dobila količnik, pripade en mandat tudi še najmočnejši od onih strank, ki so ostale brez količnika. Isto velja za okraje z 9 ali več mandati, kjer sta samo dve stranki dobili količnik. Ko so se na ta način določile stranke, ki naj dobijo mandate, se izvrši razdelitev mandatov med nje po znanem d' Hontovem sistemu. Prvi mandat vsake liste pripade nosilcu, ostali mandati pa okrajnim kandidatom po redu števila njihovih glasov. V okrožjih, ki bodo imela samo en mandat (n. pr. Ljubljana), bo odločevala relativna večina glasov.

Temeljna misel novega volilnega sistema je ta, da treba podpirati razvoj velikih strank in kolikor mogoče ovirati «atomiziranje» parlamenta, razpad politične sile naroda v male grupe in grupice. Ta misel je v načelu pravilna. Izvedba se nam zdi pogrešna. Demokratični klub se je svoj čas postavil na stališče, da je treba v to svrhu uvesti sistem drugega skrutinija, od katerega bi se bile dale izključiti male, za naš splošni politični razvoj brezpomembne lokalne stranske skupine. Ta zdrava ideja se vsled odpora radikalcev ni dala uresničiti. Surogat to idejo le navidezno uresničuje. Novi volilni sistem bo sicer favoriziral močne stranke, pa v čisto drugem smislu, on daje privilegije le strankam, ki so v okrožju jake. Naša demokratska stranka n. pr. bo favorizirana v mnogih srbijanskih in vojvodinskih okrožjih, tam pa, kjer se nahajajo njene najmočnejše pozicije, kakor v Sloveniji ali v enem delu Hrvaške, je novi sistem naperjen proti njej. Klerikalci pri nas doma bodo imeli morla od novih količnikov dobitek, na Hrvaškem, v Bosni pa občutno izgubo. Podobno je z zemljoradniki in drugimi skupinami. Le radikalna stranka, ki ima vse svoje pozicije v srbijanskih okrajih, si obeta čisti dobitek.

Opozicija se je dvignila k najlutejšemu odporu proti novemu volilnemu sistemu. Reči moramo, da bi demokrati imeli mnogo razlogov za enako postopanje. Toda zopet se je pri njih izkazala državna zavest močnejšo nego strankarsko zavednost. Odkloniti kompromis z radikalcem je značilo uprasti volilni zakon in izzvati opasno krizo, katere posledice bi bile tem nedoglednejše, ker bi vsled pomajanja volilnega zakona bil apel na narod izključen. V tem položaju se je moral interes stranke umakniti interesu domovine. S težkim srcem je Demokratski klub pristal na Marinkovičovo kompromisno formulo, ki pa je edina omogočila, da dobi Jugoslavija končno svoj volilni zakon.

Opozicija, ki se zadnje čase ni mogla dovolj nakričati: na volitve, na volitve!, pa se zdaj pripravlja — na obstrukcijo proti volitvam!

DANES OB PETI URI POPOLDNE
«PRIMORSKA TOMBOLA»
NA KONGRESNEM TRGU

Anglija in Francija.

POINCARE V LONDONU.

London, 17. junija. (Izv.) Francoski ministrski predsednik Poincaré je danes dospel semkaj.

Pariz, 17. junija. (Izv.) Veleđ potovanja ministrskega predsednika Poincaréja v London, poudarjajo pariški listi, ki zastopajo načelo, da se mora zveza Francije z Anglijo vzdržati in poglobiti, nujno potrebo, o angleško-fran-

coskem zblifanju. «Petit Parisien» piše, da bi bil spor med obema državama radi Rusije nesmisel, ker bi veleđ Ljeningrove bolezni moglo priti vsak čas do prevrata. Tudi sporazum glede orient-skih vprašanj je mogoč in končno sta Poincaré in Lloyd George za to, da se znižajo nemški dolгови, ako se uredijo dolgov zaveznikov. Francija bi bila pripravljena, odreči se zasledbi ruhrskega ozemlja, ker tega Anglija ne želi.

Haaška konferenca.

Haag, 17. junija. (Izv.) Ko je haaška predkonferenca določila delovne metode ter organizacijo delovanja komisiji, se je odgodila do ponedeljka. Delegati bodo medtem poročali svojim vladam. Odgovori vlad bodo dospeli do 20. junija. Reuterjev urad javlja k temu poročilo, da je hvalevredno, da ni niti ena država izrazila željo, da ne bi bila začetopana v ruski komisiji.

SCHANZERJEVA IZJAVA.

Rim, 17. junija. (Izv.) Pri razpravi o zunanji politiki v senatu je izjavil zunanji minister Schanzer, da je uspeh haaške konference odvisen od pomirljivega duha Rusije same. Italija gotovo ne bo žrtvovala svoje solidarnosti z drugim na-

rod in se ne bo odrekla garancijam za svoje interese. Spoštujemo, je nadaljeval Schanzer, notranji režim Rusije, vendar pa ne moremo dopustiti, da nam Rusija vsili svoja komunistična načela in da negira svoje obveznosti proti Evropi. Obnova Rusije je odvisna od Rusije same, od njene zmrtnosti in praktičnega zmisla za to, ali so njeni cilji, ki jih ima Rusija in njeni prijatelji pred očmi, dosegljivi na konferenci v Haagu.

NAŠA ZASTOPNIKA V HAAGU.

Beograd, 17. junija. (Izv.) Prihodni teden bosta odpotovala v Haag na konferenco naš poslanik v Londonu Čavrljović in upravitelj fondov Marković. Imenovana gospoda imata samo nalogo opazovalcev.

Bolgarija ne plača vojne odškodnine.

Sofija, 17. junija. (Izv.) Agence Telegraphique Bulgare javlja: Ministrski predsednik Stambolijski je danes poročal zbornici o zunanjem položaju. Glede reparacij je izjavil Stambolijski, da se morajo znižati plačilne obveznosti Bolgarije, ki ne more plačati niti dela svojih dolgov. Bolgarija hoče upošte-

vati mirovno pogodbo, vendar pa je pri tem upala na podporo, ne pa na smrtno obsodbo. Ministrski predsednik je demoraliziral vesti, da je bolgarska vlada sklenila s sovjetsko vlado dogovor. Opozarjal je opozicijo na to, da se s takimi govoricami le dela težkoče bolgarski zunanji politiki.

Sporazum z Italijo.

Beograd, 17. junija. (Izv.) O sporazumu z Italijo se je razpravljalo v vladi in zdi se, da ga bodo sprejeli in odobrili vse klubi vladne večine. Minister za zunanje stvari je odpotoval včeraj na Bled, da poroča kralju o tem sporazumu. Predlagani sporazum obstoja iz dveh delov: Prvi del je politični sporazum, sklenjen

v Genovi o neobvezni arbitraži Lloyda Georgea, drugi del pa obstoja iz 21 konvencij, ki sta jih naknadno parafirala v Rimu dr. Krstelj in dr. Rybar na podlagi političnega sporazuma. V njih se razpravljajo vsa tehnična vprašanja, ki izhajajo iz rapalske pogodbe in političnega sporazuma v Genovi.

Volilni red.

GENERALNA DEBATA V ZAKONODAJNEM ODBORU KONČANA.

Beograd, 17. junija. (Izv.) V zakonodajnem odboru se je danes končala generalna debata o volilnem zakonu, ki je bila zelo živahna. Po končani debati je zemljoradnik Joca Jovanović podal v imenu opozicijskih strank izjavo, da bo opozicija, če vladna večina ta zakon v načelu sprejme, izvajala konsekvence in revidirala svojo taktiko in pri specialni debati ne bo sodelovala. Nato je opozicija zapustila sejo. Pri glasovanju je bilo oddanih 21 glasov za zakonski predlog, dočim je glede osem članov opozicije smatrali, da so glasovali proti. Nato se je seja zaključila in se bo prihodnja seja vršila v ponedeljek ob 10. z dnevnim redom: specialna debata o volilnem zakonu.

MARINKOVIČEV GOVOR.

Beograd, 17. junija. (Izv.) Na današnji popoldanski seji zakonodajnega odbora je po govoru klerikalca Bariča govoril minister za notranje stvari dr. Marinković ki je rekel: Kadar kdo vstopi v stranko, vstopi v prepričanju, da je popustil nekaj od svojega osebnega integralnega mišljenja, da bi potom stranke dosegel ono, kar je glavno. V stranki petih ljudi se od svojega integralnega mišljenja popusti manj, več se mora popustiti v stranki 500 ljudi. Tako se tudi

s tem volilnim zakonom forsira grupiranje strank v narodu namesto v skupščini. Na volišču se bodo male stranke zedinile v glavnih vprašanjih ter tako stopile pred narod in pozneje v skupščino. Stranke se ne ustvarjajo s silo, najrazumljivejši rezultat tega volilnega sistema bo, da navaja narod na ustvarjanje večjih strank s sporazumom. Potem tatem te izpremembe v volilnem zakonu nikakor ne bodo zmedle onih mišljenj, ki so dosedaj bila zastopana v skupščini, samo posledice, ki bi se morale izvajati v parlamentu, se bodo izvedle v narodu. Sporazum bo torej odvisen od pristanka naroda, ne da bi se izvršil v parlamentu brez volje naroda. Narod mora videti jasno situacijo in po tem postopati. Vprašanje našega popolnega notranjega edinstva je vprašanje duše naroda in se ne more izvršiti preko noči. V plemenske skupine bodo silili oni, ki imajo tendenco, da se grupirajo plemenski. Minister Marinković smatra, da se ta predlog mora sprejeti, ker je rezultat sporazuma. Do tega sporazuma je prišlo s popuščanjem enih in drugih, kolikor se je moglo. Skrajni čas je, da se sprejme volilni zakon, ako hočemo imeti narodno vlado, in sicer parlamentarno, ne oligarhično. V posameznostih se lahko še sprejmejo kakšne popravki, ki bodo mogočili, da pristanejo na ta volilni zakon tudi drugi poslanci.

Rekonstrukcija v vladi?

Beograd, 17. junija. (Izv.) Ker ostane v vladni večini od muslimanov le takozvana desničarska (Maglajičeva) skupina, bo v bodoče muslimani najbrž imeli le enega ministra. V kabinetu ostane najbrž minister narodnega zdravja g. Vilović, medtem ko minister trgovine Omerović odstopi. Vsled tega pride najbrž do nove razdelitve resortov v vladi. Demokrati zahtevajo še en portfelj za sebe.

Sarajevo, 17. junija. (Izv.) Danes dopoldne je imela Maglajičeva skupina sejo, na kateri so sklenili, da ministra Omerović in Vilović umakneta svojo demisi-

jo. Ministra bosta osnovala svoj klub pod imenom: Muslimanski narodni klub. Za predsednika kluba je izvoljen Maglajič, za podpredsednika Karamehmedović, za tajnika Šerić in za blagajnika Filipović. Klub je sklenil, da bo izdajal nov list «Upustvo» (Iršad), ki ga bo uredoval Sahib Korkut.

Beograd, 17. junija. (Izv.) V klubih se mnogo govori o rekonstrukciji vlade, ki bi se izvršila prej, preden pride volilni zakon na dnevni red v narodni skupščini. Kolportirajo se kandidature Davidovića, Wilderja, Sokića in Pere Markovića.

Zagrebački zbor.

(Pribitek poročila med dnevnimi novicami).

Zagreb, 17. junija. (Izv.) Po govoru ministra za notranje stvari dr. Marinkoviča je govoril v francoskem jeziku dr. Frančeš in pozdravil inozemske delegate in goste. Nato se je zahvalil trgovski ataše francoskega poslanstva Alfonso Mussec. Češkoslov. industrijalec Chmel, član praškega velesejma, je pozdravil Zagrebački zbor. Nato sta govorila avstrijski poslanik Fischinger in član praške trgovske zbornice Pišer, ki je izrekel radost češkoslovaških trgovskih komor, da se gospodarstvo pri nas tako lepo razvija.

Na Zboru je razstavilo 276 razstavilalcev. Najbolj je zastopana kovinska industrija (nad 100 razstavilalcev), potem tekstilna, polihistvena, lesna, usnjarska in dinstrija, živila, papir itd. V industrijski palači je razstavilo okoli 150 razstavilalcev, v vestibulu 130, v trgovskem paviljonu 110, drugi pa so razstavili v privatnih paviljonih, na prostem itd. Razstavilalcev je iz inozemstva okoli 150, iz Hrvaške 350, od teh 270 iz Zagreba, 10 iz Dalmacije (največ alkoholna industrija, likerji), iz Slovenije 80, iz Bosne in Hercegovine 22, Vojvodine 30, Srbije 13, Avstrije 25, Češkoslovaške 35, Nemčije 60, dalje iz Poljske, Francije, Švice, Italije itd.

Ministrski svet

Beograd, 17. junija. (Izv.) Na današnji seji ministrskega sveta je minister za notranje zadeve dr. Marinković poročal o stanju v Južni Srbiji. Ker bolgarska propaganda neče ponehati, je notranji minister s svoje strani odredil, da se na meji ojačajo orožniške postaje. Osebito bodo pazili na to, da se Bajram Cnru ne bo posrečilo pobegniti v Bolgarijo, ker se je njemu in nekaterim njegovim pristaeem ponesrečil beg preko Skadra. Minister za šume in rude je predložil v odobrenje več licitacij za eksploatacijo bosanskih gozdov. Minister poljoprivrede je predložil ministrskemu svetu v odobrenje zakon o ribolovu, o organizaciji kmetijske službe na delu in o kmetijskem osebnem kreditu, o ureditvi službe v veterinarski stroki.

Prva seja osrednjega urada za zavarovanje delavstva.

Zagreb, 17. junija. (Izv.) Danes se je sestalo prvo ravateljstvo osrednjega urada za delavsko zavarovanje v Zagrebu v prostorih tukajšnje bolniške blagajne k prvi svoji seji, ki jo je otvoril kot zastopnik ministra za socijalno politiko pokrajinski namestnik Juraj Demetrovič. Po oficijelnem pozdravu je bil izvoljen za predsednika ravateljstva bivši minister Viljem Bukšeg, za podpredsednika pa industrijalec Plivelic. Od 24 članov direktorija je bilo navzočih 22. Do sprejetja novega poslovnika se bo direktorij ravnal po poslovluku bolniške blagajne v Zagrebu. Debate so se udeležili predsednik g. Bukšeg, ki je poudarjal stališče delavstva, v imenu Saveza industrijalcev je podal izjavo član g. Bauer, v imenu Zveze industrijcev g. Praprotnik ter iz Beograda g. Jovanović. Zastopniki so poudarjali opravilne zahteve delavstva na polju socijalnega zavarovanja, zahtevajo pa od države, da gleda ona tudi na industrijo ter jo podpira. Seja ravateljstva se jutri nadaljuje.

Justična nasilja boljševikov.

London, 17. junija. (Izv.) Po brzjavici z Moskve so inozemski socialistični zagovorniki, ki so prevzeli obrambo ruskih socialnih revolucionarjev, odložili svoja mesta, in sicer kot protest proti pogojem, s katerimi bi morali prevzeti mesto braniteljev.

Leninu je zopet bolje.

Berlin, 17. januarja. (Izv.) «Berliner Tageblatt» javlja, da se je Ljeningovo zdravstveno stanje izboljšalo. Uradno rusko obvestilo pravi, da je Ljening vsled prevelikega napora utrujen. Ta utrujenost se je še povečala po prenehanem zastrupljenju (?). Ljening bo najbrže šel po daljšem odmoru zopet pričeti s svojimi političnimi posli.

Irske volitve.

Dublin, 17. junija. (Izv.) Volitve za ustavotvorno narodno skupščino se vršijo mirno. Opaža se, da se mnogo žensk udeležuje volitev.

NEMČIJA PLAČALA REPARACIJSKI OBROK.

Pariz, 17. junija. (Izv.) Komunique reparacijske komisije objavlja, da je Nemčija plačala od 50 milijonov zlatih mark trimesečni obrok, ki je zapadel 15. junija.

NOVI NEMŠKI BANKOVCI.

Berlin, 17. junija. (Izv.) Te dni so došli v promet novi državni bankovci po 10.000 mark. Bankovci so za 1 cm večji kot 1000kronski bankovci ter imajo rjavot barvo.

PLEMIŠKA POLITIKA NA MADŽARSKEM.

Budimpešta, 17. junija. (Izv.) Novozvoljena narodna skupščina se sestane v ponedeljek. Izgleda, da ne bo potekla mirno, ker baje namerava starostni predsednik grof Apponyi držati s predsedniškega mesta žalni govor za pokojnim razkraljem Karlom. Liberalna opozicija se drži rezervirano, krščansko-socialna opozicija pod vodstvom grofa Andrássya pa hoče nadaljevati z vso odločnostjo svoje opozicijske stališče.

ALBANSKI IN ITALIJANI.

Pariz, 17. junija. (Izv.) Po vesteh italijanskih listov so albanski vojniki vprčo albanskih dostojanstvenikov napadli italijanski poštni urad v Skadru. Albanski orožniki so aretirali tolačaka italijanske konzulata, ker je osumljen, da je udeležen pri političnih intrigah.

Prizren, 17. junija. (Izv.) Albanska vlada je sklenila, da odvzame italijanski upravi pošto v Skadru, Draču in Valoni. Proglasilo se je ukinitje pravic, katere je imela doslej Italija. Radi tega je promet med našo državo in Albanijo preko Italije onemogočen.

AVSTRIJSKA EMISIJSKA BANKA.

Dunaj, 16. junija. (Izv.) V finančnem ministruvstvu se izdeluje z vsjo energijo detajlni načrt za ustanovitev nove emisijske banke. Ustanovljeni so trije komiteji, ki imajo rešiti tale vprašanja: posvetovanja z državo, finančna uprava nove banke in ureditev deviznega prometa. Devizna komisija ima predvsem odločiti v kakli izmeri morajo posamezne dunajške banke prispevati.

VOJAŠKO SLUŽBOVANJE UČITELJEV.

Beograd, 17. junija. (Izv.) Minister prosvete je poslal vojnomu ministru pismo, v katerem zahteva, da naj učitelji odslužijo svojo službo v stalnem kadru v mesecih julij, avgust, september in oktober, v katerem času naj bi bili oproščeni učiteljskih dolžnosti.

ATENTATOR NE BO POMOŠČEN.

Beograd, 17. junija. (Izv.) Kakor doznava Vaš dopisnik, je razsodba kasačjskega sodišča radi vidovdanskega atentata ostala v veljavi. Pravosodni minister Stejića ne bo predlagal v pomoščenje, obsodba se bo izvršila v izvršitev.

PRINC GJORGJE OBOLEL?

Berlin, 17. junija. (Izv.) Vossische Zeitung poroča iz Pariza, da je princ Gjorgje obolel na živcih in da je v tem stanju v zadnjem času domneval, da je še vedno srbski prestolonaslednik. Vsled njegovega stanja so ga morali oddati v neko pariško zdravilišče. (Kakor znano, si princ Gjorgje po svojih dveh težkih ranah, zadobljenih v letu 1915, ni več opomogel. Vprašanje prestolonasledstva je pa rešeno v ustavi.)

Borza

Zagreb. Borza je bila danes zaprta. V prostem prometu so notirali: Dunaj 0.462 Berlin 23.25 — 23.50, Praga 142.50 — 148, Rim 372.50, Budimpešta 7.40, Pariz 662.50, dolar 71.50 — 71.75, lire 367.50. Beograd, devize: Berlin 23.60, Pariz 648, Budimpešta 7.60, Bukarešt 49, Rim 369.50, London 332, Newyork 73.50, Praga 143, Švica 1345, Dunaj 0.465.

Dunajska in praška borza nista poslovali.

Curth: Berlin 1.63, Newyork 526.25, London 23.44, Pariz 45.92, Milan 26.15, Praga 10.05, Budimpešta 0.52 $\frac{1}{2}$, Zagreb 1.80, Sofija 3.50, Varšava 0.12 $\frac{1}{2}$, Dunaj 0.03 $\frac{1}{4}$, avstrij. žig. kruna 0.03 $\frac{1}{2}$.

Berlin: Italija 1602.95 — 1607.05, London 1433.20 — 1436.80, Newyork 321.59 — 323.41, Pariz 2806.45 — 2813.55, Švica 6112.35 — 6127.65, Dunaj 2.03 — 2.07, Praga 622.20 — 623.80, Budimpešta 33.70 — 33.80, Bukarešta 2.10. Zagreb 433. Sofija 215.70 — 216.30.

Naša porotna sodišča.

(Iz sodnijskih krogov.)

Društvo »Pravnik« je nedavno temo-jito razpravljalo o prenosu naše porote. Predmet teh diskuzij je bil aktualen, ker se je ravno te dni sestal v Beogradu legislativni odbor, da končno določi besedilo kazenskega pravnega reda, ki naj velja za celo državo. — Poročevalec prof. dr. Dolenc, ki je tudi član tega odbora, je naslikal v kratkih besedah mnenje, katero zastopa večina tega odbora glede vprašanja naše porote. Ta večina se je izrekla za omejitve pristojnosti porotnih sodišč in zlasti za izločitev političnih deliktov iz pristojnosti porotnih sodišč. Pri tem pa nastane vprašanje, je li ni s to omejitvijo sploh vzeta podlaga porotnim sodiščem in ali so porotna sodišča potem še sploh potrebna.

Prvi korak k tej omejitvi je napravila že vidovdanska ustava v členu 13., ki določa, da sodijo vsa kaznjiva dejanja, učinjena s tiskom, redna sodišča. Če je bil učinjen s tiskom, politični delikt paragrafa, za presojo niso pristojna več porotna sodišča, temveč navadno sodečo sodišče.

To vprašanje je sedaj za nas končno rešeno z razsodbo stola sedmorice odd. B, kateri je pri vsej svoji konservativnosti izrekel mnenje, da redna sodišča čl. 13. vidovdanske ustave niso naša porotna sodišča. Temu mnenju se sicer niso pridružili brez izjeme pravniki, vendar po krivici. Kajti razlogi navedene razsodbe se sklicujejo na avtentično interpretacijo besed »redna sodišča« in na cel postanek zgoraj navedene ustavne določbe. — Ne moremo si sploh misliti dvoma o pomenu te določbe, če sedaj vemo, da je nastopil član zakonodajnega odbora in izrecno zahteval da se naj odkazuje tiskovne pregrške učenim sodnikom, če so govorili drugi člani odbora celo proti tej zahtevi in je zakonodajni odbor končno sprejel predlog prvo navedenega člana zakonodajnega odbora. Če bi sodišča tolmačila to določbo drugače, bi razvalila proti volji zakonodajalca in tedaj gotovo tudi proti zakonu. Pri vsem tem vsakovrstne interpretacije zakona ne pridejo v poštev, ker vemo, kako in zakaj je nastala ta določba.

Zgoraj navedene diskuzije so se udeleževali praktiki in teoretiki. Med njimi je vobče prevladovalo izraženo mnenje, da se naj porota obdrži. Pri tem pa je bilo opažati prikrito prepričanje, da bi sodniki ravno tako dobro opravili svoje, ki se preostanejo poroti, kakor porotniki, vendar pa brez onega velikega aparata, ki ga zahteva današnji ustroj porotnih sodišč. Teoretikom se zdi porota kot simbol demokratizma in neodvisnosti sodstva, večini praktikov pa kot starinska oprema stanovanja, od katere se hišna gospodinja ne rada loči. Brezdvomno so časi, ko so se uveljavila porotna sodišča, rabili neodvisnih sodnikov. Radi tega je kazenski pravni red odkazal tudi vse politične delikte porotnim sodiščem. Ta potreba pa danes ni več podana, ker je neodvisnost sodnikov zajamčena v ustavi in bo dosežena popolnoma, ko bo sodniku vzeta vsaka skrb za njegov materialni položaj. Če tedaj politični delikti, zagrženi s tiskom, že danes ne spajajo več pred poroto, in nov kazenski pravni red izloči tudi ostale politične delikte iz pristojnosti porotnih sodišč, ni uvideti potrebe, zakaj naj bi gotovo tatvine, goljufije, uboje, umore sodili porotniki, češ, da morajo soditi te zločine neodvisni sodniki — porotniki. — Pri eni navedenih diskuzij se je navajalo, da je zagovornik pred glavno razpravo poizvedoval po političnem prepričanju porotnikov, ki naj bi sodili o dotični stvari. Vemo tudi, da se je malo s tiskom užaljenih oseb upalo nastopiti s tožbo pred porotniki. Ali moremo tedaj trditi, da so porotniki povsem neodvisni sodniki, če se ocenjuje sodstvo s političnega stališča, katero zavzemajo sodniki - lajki? Iz tega razloga je tedaj v kazenskem sodstvu dati prednost učenim sodnikom pred sodniki - lajki, ker mora učeni sodnik podati za svojo sodbo razloge, česar sodniku - lajku ni treba. Pri tem ni treba navajati, da je vsaka porotna razprava nek govorniški boj med zagovornikom in državnim pravnikom, ki ni brez učinka na porotnike, žrtev enega ali drugega pa je obtožena.

Zgoraj navedene diskuzije so pokazale tudi stremiljenje, uvesti novotarijo. Zmanjša se naj število učenih sodnikov, porotnikov, za porotnike se naj zahteva potrebna kvalifikacija. Iz vseh teh stremiljenj pa je bilo le opaziti eno namero, kako naj bi se postopano pred porotnimi sodišči kolikor možno olajšalo in poenostavilo, če se že ne ve, kaj bi ljudstvo reklo, ako bi se zahtevalo odpravo porote. Brali smo, da so se nekateri občinski zastopi izrekli za poroto. Ne morem sicer kontrolirati nastanka teh sklepov, praktiki vedo le eno, da se porotniki, če se le morejo, kaj radi otresejo porotniške časti.

Za praktika je merodajno samo eno vprašanje. Ali je pričakovati, da bo odprava porote zboljšala kazensko sodstvo ali poslabšala? Glede na predvideno omejitve pristojnosti porotnih sodišč je za gotovo nepolitične zločine sigurno ni pričakovati poslabšanja kazenskega sodstva. Ljudstvo ima še zaupanje v naše sodnike. Dokler na to zaupanje traja in je le od državne urave odvisno, da ga še bolje utrdi, bomo lahko izhajali brez porote, kakor je že danes večji del našega naroda

brez porote v našem smislu. Pri vsem tem ne pride v poštev veliko breme, ki ga nalaga državna uprava s porotnim sodstvom sebi in porotnikom samim.

Če se bode odbor za novi kazenski pravni red odločil za odpravo porote sploh, praktiki ne bodo žalovali, teoretiki pa bodo o njej pisali lahko — historične reminiscence.

Nova morska kača.

Gospodin Kamenarović je priložil v večeršnjem »Slovenskem Narodu« novo »Poslano«, v katerem razpravlja, kako je baje inšpektor ministarstva za soc. politiko dr. Drušković intrigiral proti temu, da bi dobila Italijanska »Navigazione Generale« poleg koncesije za Južno Ameriko tudi še koncesijo za prevoz naših izseljencev v Severno Ameriko in da ne bi ta družba si izbrala za svojo zastopnico Jadransko banko. Gospod Kamenarović citira razna pisma svojih zaupnikov, ki mu poročajo, kaj vse je inšpektor Drušković govoril. Med temi zaupniki mora biti nekaj navlnih ljudi. Tako bi se vsaj dalo sklepati iz dejstva, da si je eden, ki je bil osebno pri inšpektorju Druškoviću v Beogradu v njegovi sobi pa si je dal baje od njega reči, da je (Drušković) pomočnik ministra, ki si neposredno dopisuje s pravilnim ministrom (Zerjavom). To je mimogrede. Seveda je g. Kamenarović tudi to svoje »Poslano« inseriral v novinah le zato, da konstruirala zvezo ministra Zerjava z afero »Navigazione Generale Italiana«. Zelo se pa g. Kamenarović takrat ni potrudil. Gospod Zerjav je odgovoren za inšpektorja ministarstva soc. politike le zato, ker g. Kamenarović predpostavlja, da je dr. Drušković zaupna oseba gospoda Zerjava. Zakaj pa g. Kamenarović to predpostavlja? Ker bi ga sicer dr. Zerjav ne držal na tem mestu! Kamenarovićeva teorija je bila morda priznana na Cetinju, v Jugoslaviji jo pa splošno odklanjajo. V naši novi državi ne odobravamo, da bi morali biti uradniki po ministrstvih »zaupne osebe« vsakokratnih gospodov ministrov ker nas ta teorija vodi nazaj v najprimitivnejše dobe naše uprave. Ni tudi odveč pripomniti, da se je afera z »Navigazione Generale« (ako je res kaj resnice na Kamenarovićevih trditvah, katerih »širokogrudnost« je danes že notorna) odigrala v času, ko dr. Zerjav sploh ni izvrševal svoje ministrske dolžnosti. Ves ta čas je bil vodja ministrstva gospod dr. Krstelj, ki je bil vodja ministrstva v dobi, ko je bil dr. Krstelj odsoten v Genovi. Parobrodne koncesije, ki jih podeljuje min. svet po ustnem referatu ministra za socialno politiko (ne morda na predlog ali po volji kakega inšpektorja), so bile podeljene za časa odsotnosti gospoda Zerjava!

Pa še nekaj. Če je inšpektor Drušković res na opisani način zlorabljal svoj položaj kot referent, kako je to, da gospod Kamenarović ni takoj vložil ovadbe na predpostavljenega ministra? Ali smatra tudi gospoda Krstelja in gospoda Pribečevića za »nepouzdanost« in misli, da bi ta dva ministra ne nastopila proti nezvestemu uradniku? Pač pa je minister Zerjav takoj, ko je čital Kamenarovićev ekspozé z dne 27. maja v posebnem pisnu naprosil svojega zastopnika gospoda Krstelja naj uvede preiskavo radi očitkov ravnatelja Jadranske banke v zadevi »Navigazione Generale«. Dr. Zerjav naravno sam preiskavo ni mogel uvesti, ker je vodstvo ministrstva v rokah njegovega namestnika. Kakor čujemo se disciplinarna preiskava že vrši in je bil inšpektor Drušković začasno suspendiran. Ta konstatacija pač zadostuje kot komentar k najnovejši epistoli g. Kamenarovića, katero so hudomušnji Ljubljanci sinoči pozdravili z vzklikom »Ze zopet nova morska kača«.

Politične beležke

+ Likvidacija pokrajinskih uprav. Iz Beograda poročajo: Z imenovanjem velikih županov se prične v smislu zakona o občini upravi likvidacija pokrajinskih uprav. Verjetno je, da bodo istočasno z imenovanjem velikih županov razrešeni tudi nekateri sedanji pokrajinski namestniki.

+ Obisk naših parlamentarcev v Varšavi. Načelniki strankinih klubov v poljskem parlamentu so preko našega poslanika na Poljskem gosp. Simića povabili poslance jugoslovanskega parlamenta v Varšavo. Kakor poročajo iz Beograda, bo v kratkem odpotovala delegacija našega parlamenta, da posesti poljski parlament.

+ Vojaški nabori v Juljski Krajini. Naše časopisje v anektiranem ozemlju konstatira, da je italijanska vlada izhujala za »nove pokrajine« posebno naborno politiko, ki stremi za tem, da vtakne vse naše moško prebivalstvo v vojaško suknjo. Naši poslanci so tej politiki kmalu prišli na sled in danes leži na volnem ministrstvu že cela serija interpelacij z vprašanjem, kako je vendar mogoče, da se v novih pokrajinah jemlje k vojakom 90 odstotkov celokupne naborne mladine? To je ena stran, a druga je seveda še hujša. Ravno sedanji nabori so pokazali, da nimajo tamonjska oblastva nikakega čuta za svoj lastni ugled med ljudstvom in da nastopajo najbrezobzirnejše napram našim mladim. Vojaški nabori se skoro po vseh vseh izpreminjajo v dneve žalosti za našo mladino in za vse naše ljudstvo v dneve ogorčenja in gneva, to pa vse po zaslugi italijanskih oblastev. Juljska Krajina je brezpravna raja, kjer sme vsakdo psovati, tepsti, žaliti in ne vemo še kaj. V dobi, ko hočemo naši ljudje lojalno izpolniti svojo vojaško

dolžnost, zadostuje majhna hrvaška ali slovenska pesmica, da zaropotajo pesti in da švigajo kvišku plameni, da uničijo vse, kar je še kolikaj slovenskega. Takih slučajev bi lahko nešteto navedli, vsi nam živo govore, v kakšnem suženstvu živi naš narod pod Italijo. V ilustracijo naj izmed nešteti slučajev navedemo samo rihtembskega: Trije fantje so prišli na nabor z našo trobojnico. Takoj po naboru so goriški fašisti prišli ponje, v zmoči našli tri druge in jih v kamijonu odpeljali v Videm. O usodi te ugrabljenice trojice se dosedaj še nič ne ve!

+ Razmere med Češkoslovaško in Jugoslavijo. »Times« prinašajo razgovor, ki ga je imel njegov dopisnik z ministrskim predsednikom ČSR dr. Benešem. Razgovor se tiče v glavnem razmerja med obema državama; dr. Beneš je povdarjal, da sporazum med obema državama ne bo naperjen proti nobeni državi ter bo imel edini namen, da utrdi položaj v srednji in južni Evropi. Dr. Beneš je povdarjal, da se obe državi dobro zavedata svoje naloge in da mora vsakdo priznati, da je bila srednja Evropa edini del Evrope, ki se je pokazal konsolidarnega na genovski konferenci. »Times« prijazno komentirajo te izjave in opozarjajo, kako tudi Poljska vedno bolj teži k Malemu sporazumu. V Malem sporazumu, zaključuje list, ne smemo videti sredstva za napad, ampak jamstvo za vzdrževanje položaja v srednji Evropi.

+ Harding proti ruskim boljševikom. Kakor javlja »New York Herald«, prišel je bivši ameriški predsednik Harding do prepričanja, da ni ugodno, da se še nadalje z raznimi humanitarnimi akcijami pošilja pomoč stradalajočim v Rusiji, ker se je iz verodostojnih strani doznalo, da je večina darov ostala v skladiščih sovjetov, ki so jih naravno porabili za svoje pristaše, dočim ljudstvo še nadalje hira vsled lakote in raznih nalezljivih bolezni. Vsaka pomoč Rusiji znači le podpiranje sovjetske vlade. V sled tega bo Amerika ustavila vsako nadaljnje podpiranje Rusije, dokler se razmere temeljito ne izboljšajo. Iz Rusije prihajajo med tem strašne vesti. Na Krmu je dosedaj javljenih 60.000 smrtnih slučajev! Lakota je naravnost strašna, najbolj se zahteva in kupuje meso mladoletnih otrok. Tifus je silno razširjen, na njem hira do 4 milijoni ljudi. Kakor poroča »Krasnaja Gazeta« so dale sovjetske oblasti ustreliti v petrogardski bolnici 117 otrok, ki so oboleli vsel zauživanja pokvarjenega konjskega mesa. Ta čin opravičujejo s tem, da se je namreč tudi decij postopalo iz sočutja, ker bi sicer umrli vsled neznoznih bolezni. To je sila današnje Rusije.

Prosveča

Mariborsko gledališče.

Nedelja, 18. junija: »Carličine amačkonke«. Izv. Zadnjič v sezoni.

Ponedeljek, 19. junija: ob 17. Mladinski koncert. Izv.

Torek, 20. junija: »Prodana nevesta«. Izv. Zadnjič v sezoni.

G. Matočič iz Novega Sada je dirigiral sinoči kot zadnjo opero v sezoni »Carmen« in je pokazal, kakor predainočenjem pri »Madame Butterfly«, da je nadarjen glasbenik. Kakor doznavamo, je gostovanje g. Matočiča v zvezi s pogajanjimi za njegov dirigentski angažma v bodoči sezoni. Mladega nadarjenega glasbenika lahko naši gledališki upravi toplo priporočamo.

Ljubica Oblak-Strozi v Berlinu. Članica zagrebške opere Oblak-Strozi je pred tednom gostovala v »Deutsches Opernhaus« v Berlinu. Kritike hvalijo kulturo njenega pevskega prednosa in ugotavljajo velik uspeh.

Tino Pattiera v Berlinu. Dalmatinski operni junaki tenor Pattiera, ki si je pridobil letošnjo zimo v Ameriki precejšnjo umetniško ime, je nastopil 20. maja v »Deutsches Opernhaus« v Berlinu kot Faust. Vsi berlinski listi so se jako laskavo izrazili o njegovem čudovitem organu in njegovi temperamentni umetnosti. Tino postane lahko, tako pišejo, kmalu drugi Caruso.

Fr. Milčinski, Tolovaj Mataj. Ilustriral Iv. Vavpotič. Druga izdaja 1922. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. Str. 152. Cena broš. 12 Din po pošti 1 Din več. Tolovaj in druge slovenske pravljice, ki jih je med vojno izdal Fr. Milčinski, so vzbudile tako pozornost in priljubljenost, da so bile v kratkem razprodane. Sedaj je izšel II. natis v novi opremi. Milčinski je priznan mladinski pisatelj in za to novo izdajo Tolovaja Mataja ni treba še posebej poudarjati. Knjiga se narača pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

»Rodoljupci« se imenuje komedija nedavno umrlega Sterije Popovića, ki je izšla te dni v zagrebški »kazališni biblioteki«. »Rodoljupci« imajo podobno tendenco kakor Cankarjeva »Za narodov blagor«. Omenjena knjižnica bo natisnila in izdala v kratkem tudi Čehovega »Strička Vanjo« in Ibsenove »Sablasi«.

Matica Hrvatska je izdala za leto 1920. naslednje knjige:

1. Miroslav Krleža: Tri kavalira gospodjice Melanije. Staromodna pripoved iz vremena, kad je umirala hrvatska moderna. 2. Dostojevski: Selo Špančkovice, ruski humoristični roman. Preveo J. Pasarić. — Poleg tega je izdala Matica še pet posebnih knjig: 1. Shakespeare: Ukrotača geropodnica. Preveo dr. M. Bogdanović. 2. Shake-

peare: Na tri kralja in kako hočete. Preveo dr. M. Bogdanović. 3. Shakespeare: Henrik IV. 1. dio. Preveo dr. M. Senoa. 4. L. N. Tolstoj: Narodne priče. Preveo J. Pasarić, a ilustrirao Ljubo Babić. 5. Uričice iz dalmatinskega školskega odloška Hrvata do godine 1910. I. dio do god. 1814.

Podkrajšek, Knjigovodstvo za lesne obrte. V kr. zalogi solskih knjig je izšla knjiga Podkrajšek, Knjigovodstvo za lesne obrte. Cena mehko vezani knjigi 26 Din, poltrdo vezani knjigi 28 D. Ta knjiga obsega v prvem poglavju knjigovodstva sploh, kolikor zanima obrtnika, nadalje knjige obrtnega knjigovodstva, posebej knjigovodstveno zglede in naloge za malo in strojno obrt ter tabelarno knjigovodstvo. Potem sledijo popolna knjigovodstvena navodila za mali in srednji kiparski obrt, za strugarje z ročnim in strojnim obratom, za kolarski in sodarski obrt. Dodatki vsebujejo tarif za zavarovanje za nergode in za bolezni, seznam orodja, ki ga imej vsak mizarški pomožni delavec in ki ga imej mizararska delavnica za skupno rabo. Nazadnje je pridejan še slovensko-nemški in nemško-slovenski slovarček strokovno tehničnih izrazov. Besedilo pa dopolnjuje 58 črtežev in slik lesnih izdelkov iz vseh lesnih obrtov. Sledili bosta v kratkem tej knjigi istega pisatelja knjigovodstvi za stavbarske in za kovinske obrte.

Sokolstvo

(Glej tudi prilogo!)

JUGOSLOVENSKI VSESOKOLSKI ZLET V LJUBLJANI.

Prodajni prostori na telovadišču vsesokolskega zleta. Na telovadišču bo večje število prodajnih prostorov v velikosti 4 X 5 m. Ti prostori bodo odprti za občinstvo od jutra do zaključka telovadbe, t. j. od 6. do 20. ure. Interesente se opozarjajo, da vložijo oferte glede najema prostora najkasneje do 1. julija 1922. na naslov: I. jugoslovanski vsesokolski zlet, finančni odsek. Posamezna trdka ofera lahko tudi na več prostorov. Eventualne potrebne informacije se dobe v pisarni J. S. S. v Ljubljani, »Narodni dom«.

Prireditveni odsek za I. jugoslovanski vsesokolski zlet bo potreboval za zletne dni večje množine vina. Producenti in trgovci vina se pozivljajo, da predložijo svoje ponudbe glede dobave vina z navedbo vrste in cene prireditvenemu odseku za I. jugoslovanski vsesokolski zlet v teku 8 dni. Podrobnejši dobavni pogoji se bodo na zahtevo naznanili.

Zletni znak. Cena zletnemu znaku je 20 Din. K tej vsoti mora še vsak plačati za zavarovalnino 1.50 Din (in ne 50 para) kakor je bilo pomotoma objavljeno v časopisih.) Denar je vpsolati naprej s čimnim seznamom onih, ki naročijo znak. Seznam je potreben radi zavarovalnine. Društva naj zletne znake takoj naročijo. Razpošiljati se začne takoj, ko nam jih izroči carinarnica, kjer ležijo že od 1. maja t. l. v zvezi temu, da je zletni odbor storil vsemogoče korake, da se mu jih izroči.

Prireditveni odsek ima nalogo skrbeti za zletne dni za razne zabave in druge prireditve. Odseku se je posrečilo pridobiti za razne koncerte, ki se vršijo v zletnih dneh najboljšie operne pevce in pevke, sodelovanje Glasbene Matice v Ljubljani, pevskega društva Lisinski iz Zagreba in kvarteta Zika. Razentega se vrše v predzletnih in v zletnih dneh gledališke predstave in razni koncerti. Glavne prireditve se vršijo na veseličnem prostoru pod Tivolijem, kjer je telovadišče Ljubljanskega Sokola. Veselični prostor bode v to svrhu prirejen ter bodo postavili razni razni paviljoni. Zadnji dan zletnih dni se vrši na tem prostoru poslovilni večer.

Nabiralni pododsek je razposlal v preteklih dneh na vsa sokolska društva nabiralne pole s točnimi navodili. Istotako se je obrnil odsek do vseh prijateljev Sokolstva s prošnjami, da prispevajo za vsesokolski zlet. Z deli na veseličnem prostoru pod Tivolijem se prične v prihodnjih dneh.

Telovadišče vsesokolskega zleta. Dela na telovadišču za vsesokolski zlet so v polnem tiru ter stojijo že ograda vseh štirih tribun. Telovadišče bode pravočasno dovršeno tako da nastopi naraščaj dne 23. julija kot prvi na ogromnem in krasno izdelanem telovadišču.

»Orkestralni odsek« Sokola I. priredi v nedeljo dne 18. junija izlet v Dolško. (Gostilna pri »Krač« Medved). Bratje in sestre udeležite se tega izleta polnoštevilno, kajti na izletih Sokola I. je vedno zabavno. Igra naš orkester, za želodec pa skrbí g. Medved. Peljemo se popoldne z glavnega kolodvora ob 2.15 uri do Laz in pridemo po 10. uri v Ljubljano. Bratje in sestre, ne ostanite doma. Zdravo!

Seja zletnega finančnega odseka se vrši v torek dne 20. junija, točno ob 8. uri zvečer v savernih prostorih v Narodnem domu.

Sokolsko društvo v Domžalah priredi s sodelovanjem odsekov Brdo, Dob in Moravce v nedeljo dne 18. junija 1922 pešizlet v Lukovico s javno telovadbo ob 4. uri popoldne pri kateri igra domžalska godba. Ker je mladi odsek na Brdu potreben vsestranske pomoči, se prijatelji Sokolstva vabijo na to veliko prireditve.

Sokol v Borovnici priredi v nedeljo dne 18. junija veliko vrtno veselico z javno telovadbo, plesom itd. Sodelujejo Sokol Vrhnika in Logatec, godba in pev-

ski zbor »Zveze jug. žel. Ljubljana«. Odhod vlaka iz Ljubljane gl. k. ob 14. uri 35 minut.

Minijegorski Sokol je imel v nedeljo dne 11. junija v svojem domu zopet prireditev na korist zletnemu skladu svojega naraščaja. To prireditve bi smeli imenovati akademijo v malem obsegu: petje, telovadba, predavanje, igra. Za ta dan — zakaj ne za stalno? — so stavljeni, sicer malostevilni, moški pevski zbor Sokolov je zapel »Što čutiš« in »Ljubez in pomlad«, ljubka čenska deca je proizvajala proste vaje na pesem: »Ko pomlad cvetoča pride«, člani pa so nastopili s prostimi vajami za vsesokolski zlet. — Društveni starosta je održal v kratkih besedah razvoj Sokolstva, dotakniti se zgodovine gimnastike, igralci Sokoli in Sokolice so se v veseloligri: »Če sta dva« izvrstno obnesli. Sledila je skromna domača zabava. — Sokolski naraščaj se ima zadržati prirediteljem in pa požitvoinim gospe in gospodinom, da se udeležijo vsi velikega sokolskega praznika meseca avgusta v Ljubljani.

Cestitka zagrebškega Sokolstva k kraljevi poroki. Sokolsko društvo I. in sokolsko društvo II. v Zagrebu, oba člana zagrebške sokolske župe, odnosno Jugoslovanskega sokolskega saveza v Ljubljani, sta poslali dvorni kancelariji sledečo udanostno izjavo: »Slaček poroko Vašega Velič. s svečanim sokolskim plesom, pridružujemo se v duhu slavi Vašega Velič. in prejasne Vaše izvoljenke, a v svojih srcih delimo obenem s celim našim narodom radost in ponos ljubljene svojega kralja in vladarja, ki danes obdaruje svoj narod z najlepšim darom: prekrasno in prejasno kraljico, dočim uvaja v svoj dom novo, mlado in vedro srečo junaskega svojega življenja. Svojemu ljubljenu kralju, prvemu Sokolu slovenskega juga in izvoljenki njegovega arca, prvi kraljici ujedinjene naše države, iskreno čestitamo k poroki, kličeč grozno in krepko sokolski: Zdravo! Zdravo! Zdravo!

Poljsko Sokolstvo. Poljska sokolska društva so se združila v »Savez Sokola Poljskih dzelnice Slanskej«. Savez je pričel izdajati svoj lastni list pod naslovom »Sokol na Slansku«.

Sokolstvo v Ameriki. V Chicagu je priredila 28. marca t. l. »Amater Athletic Federation« telovadno tekmo, ki so se je udeležila telovadna društva Jugoslovanska, Nemceva, Švedov in sokolska društva v Chicagu. Vseh tekmovalcev je bilo 135. V višjem odelku je dobil prvo mesto »Sokol Plzenski« iz Chicaga, drugo mesto nemško društvo »Linkoln Turners«, tretje »Sokol Haviliček-Tyrs«. V nižjem odelku sta pripadli prvi dve mesti nemškemu društvu, tretje mesto pa so si priporili Jugoslavlani. P. P.

Sport

(Glej tudi prilogo!)

Službena objava L. N. P. Današnja prvenstvena tekma Svoboda, Ljubljana in Ilirija II. je odgledana. — Tajnik.

Prihodnje tekme S. K. Ilirije. — Ilirija igra 24. in 25. t. m. proti Sparti, Kladno, prvorazrednemu češkemu klubu, v čegar moštvo igra več čeških internacionalcev, 1. in 2. julija proti Malostranskemu S. K. iz Prage, 9. julija proti Arh Atletički sport-Klubu iz Grada, 15. in 16. julija proti Gerstholer S. V. z Dunaja. Nogometna sezona se prekine nato do 19. avgusta.

Sobotne prvenstvene tekme na Dunaju so prinesle presenečenja. Sportklub je doživel poraz od društva Wacker, ki je zmagal z 2 : 0. Simmeringer so zmagali nad Amateuri z 2 : 1.

Podpiranje brezposelnih.

Ministrstvo za socialno politiko je posredovalo z dopisom z dne 16. maja Državnim Borzom Dela v Sloveniji izplačevanje brezposelnih podpor. Glasom tega odloka imajo pravico do brezposelne podpore vsi brezposelni, ki so se prijavili pri Borzi Dela, in jim ta tekem treh dni ni mogla preskrbeti posla, odnosno ga niso našli medtem sami. Izvzeti so od podpiranja:

1.) Poljedelci in gozdni delavci ter vsi sezonski delavci za čas sezone, tekmo mrtve sezone malo pa pravico do podpore le oni, ki so se nahajali v živ sezoni na delu.

2.) Vsi bolni delavci, kakor tudi oni, ki so za delo nesposobni.

Podpora znaša za glavarja družine 3 Din dnevno, za vsakega družinskega člana pa še po 0.50 Din. Med člane družine se štejejo žena, oče, mati in otroci do 14. leta, vsi pa morajo dokazati, da ne zaposnijo, da nimajo nikakega imetja, da ne uživajo nikake druge podpore (tudi invalidnine, katerekoli zavarovalnice itd.). Podpora se izdaja brezposelnemu nepretrgoma največ mesec dni v letu, izgubi pa podporo, kdor prestopi v brezposelnost, kdor ne bi sprejel od Državne Borze Dela dodeljenega mu posla; kdor bi podporo trošil za igranje, pijančevanje itd.

Ker je v svrhu podpiranja dodeljena vsota zelo omejena, se bo dovoljevala podpora le najpotrebnejšim (zlasti onim z družino) in tudi samo za kratak čas.

Kdor tedaj reflektira na brezposelnost, naj se zgleda od 20. t. m. dalje osebno pri podružnici v Ljubljani ali Mariboru z vsemi svojimi dokumenti. Le v izjemnih slučajih je (oddaljenim) dovoljena tudi pismena zgleditev.

Državna Borza Dela.

Pokrajinski urad v Ljubljani.

Politični odmevi.

Istrani jugoslovanskemu kralju

V naši Istri je dan kraljeve ženitve bil dan narodnega praznovanja. Naš jugoslovanski kralj osvetljuje! To je za nas dan, ko si obnovimo prisego, da ostanemo pod italijanskim jarmom Jugoslavlani, in da živimo le svojemu osvobodjenju.

Iz Istre je zato na dan ženitve prišel glas, ki je izšel iz srca nas vseh.

Čujta ta glas, kralj in kraljica vseh jugoslovancev, čujta glas Istre!

Čujta ta glas mi, ker govorimo neosvojenim bratje bratom v svobodni Jugoslaviji.

ISTRANI

u Spomen Vjenčanja

Nj. Veličanstva Kralja Aleksandra I. s princem Mariolom.

8./IV. MCMXXII.

U dan velike sreče Kraljevskog Veličanstva Tvoga bomo mi, istarski Jugoslavlani, da Ti budemo što bliže, o Kralju naš viteški.

Kao i biserne vode našega kamenoga Krasa, tako tražimo i mi svoje podzemne puteve, da idemo onamo, kud nas Udes zove: do korijena slavnoga stabla, kojega smo mi odsječena grana, a Veličanstvo Tvoje — sjajna i dragocjena kruna.

Kroz tvrde pećine, kojim teče opaka granica, mi se probijamo poput bistre nalaza, što pod zemljom nalazi žilicu svoju. Po strmi Božanskog Pjevača silazimo u vremenski mrak, gdje se roda našega stječu svi u poznije doba pokidani tragovi.

Iz vijeka u vijek vodi nas ta čudesna žica:

iz Vilina Kola na Perunov Briljeg;

iz nedozidana Grada na Bojani do veličanstvenih dvorova Dušanovih;

od Majke Jugovića do Katarine Zrinjske;

od Starine Novaka i Senjanina Ive do Velikoga Vođe i do Kralja Osloboditelja.

I do Tebe, Kralju, Junače i Viteže.

Tako mi slijedimo neodoljivom romonu Svemoćne Pjesme našega roda i sve ovako odsječeni dolazimo evo i u dan Kraljevskog Vjenčanja Tvoga pred Tvoj Posvećeni Prijesto.

Dolazimo povlačeći s mukom naše verige teške, da Tebi, Bjeli Orle naš, na vjenčani poklon donesemo sve što imamo:

od staraca naših suzu duboke i neutišane Čeznje;

od djevojaka naših divne Zelje okupane u slavnim bojama našega neba i mora i prožete mirisom naše drobne mužurane i situoga bosiljka.

od sitne djece naše — njihove zlatne Sne i blažene Nade.

A svi nosimo Ti Ljubav našu.

I srce.

I Molitve naše, da Bog izlije na Tvoju, slalom ovjenčanu glavu svoj najljepši blagoslov.

I nad Uzvišenu gospodju, Tvoju Kraljevsku Odbranicu, Kraljicu svih Jugoslavena.

Kraljicu i Majku.

U drevnom Sabornom Hramu, u času Obreda Niečnog, mi ćemo, podjarmljeni, biti odsutni. Ne ćemo da zveket la-naca naših buni radosti ni slaja Veli-koga Časa.

Mi ćemo biti odsutni...

Ali u svečanom trenutku, kad se na svodovima Hrama pojave zadovoljne Sje-ne Tomislava, Nemanje, Dušana i La-zara; kad se iz tajnih dubina uzvnu bile prikaze Junaka palih za slobodu, čast i veličnu Otadžbine; kad od sa-kupljenja mnoštva, sred topovske lom-ljave zaori klik, što ga je nekoč, u ve-likoj damini, na krunidbenoj slavi, čulo Duvanjsko Polje slavno, — u taj veli-čanstveni čas — jedna će nevidjena ptica sa svježe otkinutom grancicom u kljunu poletjeti između redova blista-vih odora visokih uzvanika i raskriljivši

bijela krila pustit će, da se nad glavama Kralja i Kraljice rani cvijeće niklo na Učki, našoj planini svetol, na Rasi našoj zelenol, na Krasi kamenitom i tvrdom. To je cvijeće niklo iz krvi djevoja naših, cvijeće u suzama umi-venol, a na srcima osušeno. —

Daj, Bože, te Svijetlom Kralju i Svijet-loj Kraljici i Narodu i Otadžbini doni-jeo Slavu i najobilatiju Sreću.

U zvonjavi zvona, u tutnjama topova i gromkom urnebesu razdraganih ljud-skih glasova polako će prolaziti taj zlatni, Vjenčani Dan.

Ali Ti si, Kralju trpio mnogo, i mi zna-mo, da će Tvoje beskrajno tople i plemenito srce i u trenucima te neiskazane, sveopće radosti htjeti ma i za čas, da bude bliže onima, što stradaju.

Kralju! Kraljice!

U taj divni Vjenčani Dan, kad bude sunce pri zalasku svome tražilo mlie glave Veličanstva Vaših, da ih svojim večer-njim trcima još jednom pozlati, mo-limo — okrenite poglede svoje prema strani, za koju će doskora zaći, i Vaša će ujedno sljubljena Misao odmičući gnim pravcem naići na ovu zarobljenu zemlju, koja je negda vidjela i Ljuto-vidovu pogibiju i Kresimirovu Slavu — naići će Misao Vaša na vrh naše maj-ke planine Učke, i tu neka stane.

Oduda će joj se naša mala Istra u sedev-nim odsjecima svojim prikazati kao uhava školjka, u kojoj gori Žižak naj-čišće jugoslovanske besmrtnosti svijesti. Mi čujemo taj Žižak, to naše Kandilo sveto, kao što čujemo i spomen na Grib Kraljevića Marka u našem Divić-gradu i kao što čujemo našu slatku, čakavsku Riječ, Majčicu svega našega jugosla-venskog Govora.

Kralju! Kraljice!

Neka u suton Vašega prvoga sretnoga dana Vaša udružena Misao stane ča-skom na Učki našoj oplevanol. Bitzina Vaših uzvišenih Duša ulijet će u naša srca nove nade, a Vi ćete, Uzvišeni Oče i Majčice naša, slušati, kako iz naših osamljenih sela uz sjetan glas naših večernjih zvona i mloduh lovoru, masline i smilja, ulazi k Vama još je-dan uzdah i blagoslov naroda, koji Vas je neizmerno želio, koji Vas i danas želi i koji će Vas željeti do groba i preko

Vjerni Istrani.

Iz italijanskoga parlamenta

Ministrski predsjednik Facta o nasil-stvihu. — Proračun naučnoga minist-rstva sprejet. — Fašisti Giunta o laško-jugoslovanskim odnosajih. — Minister zunanjih stvari Schanzer o laško-jugo-slovenskom dogovoru.

nr. Rim, 16. junija.

Obe zbornici našega parlamenta ob-delujeta prav pridno državni proračun. Senat je te dni sprejel proračun min-istrstva za notranje stvari in je ob tej priliki ministrski predsjednik Facta pre-ocj občno govoril o vladnem stališču napram nasilstvom, ki se venomer do-gajajo v državi. Povedal pa ni nič no-vega in je vrgei na krožnik starim go-spodom iste fraze, s katerimi je ob vsa-ki mogoči priliki krmil parlament nje-gov učitelj Giolitti: vlada stoji na sta-lišču absolutne spoštovanja zakona, absolutne nepristranosti napram vsa-komur in absolutne dolžnosti, da vsak državljani ostaja v ojnica skupnega življenja. Da se pa dežela pomiri, je treba — vzgoje k miroljubnosti in spo-štovanju zakonov. Nobena stranka ni-ma pravice, da bi nadomeščala državno oblast. Sicer pa se strasti že pomirjajo in javno življenje se zboljšuje. — Go-vorec o bolonjskih dogodkih (kjer je kakih 50.000 fašistov zasedlo mesto, hoteč izsiliti od vlade protekcijo za svojo sindikalno organizacijo poljedel-skega delavstva), je dejal, da vlada ne trpi od nikogar ne pogojev, ne pri-siljevanja. Ljudstvo naj svobodno iz-raža svojo voljo, a ravno tako mora imeti vlada polno svobodo za svoja de-janja. Proti nasilju, pa naj prihaja od-

kođerkoč, je in bo vlada uporabljala zakon. — Svoj govor je zaključil z na-vdušeno prošlo domovine in žel za-njo splošno odobravanje.

Proračun ministrstva notranjih stvari je bil odobren, senat je izrekel vladi zaupnico, in kakor se zdi, boče vlada res vsaj v enem slučaju ostati dosledna in zvesta svojim besedam: bolonjski prefekt Mori, čigar odstranitve so faš-isti zahtevali kot glavni pogoj za »po-mirjenje« in je bil poklican v Rim, se vrača v Bolonjo.

V poslanski zbornici je bil te dni po-večkrat prekinjen razpravi odobren proračun naučnoga ministrstva.

Zdelo se bo tam zunaj pri vas masei-komu zelo čudno, da je vaš rimski po-ročevalec ves ta čas dosledno molčal o jugoslovanskem šolskem vprašanju, ki bi bilo ob tej priliki pač moralo priti na dnevni red, ko je vendar razprava o proračunu naučnoga ministrstva tista prilika, da se povedo laški javnoeti želje in zahteve našega naroda na tem zanj gotovo najvažnejšem polju. Zali-bog pričakujeta takega poročila zaman, ker se ob priliki razprave tega resort-nega proračuna ni izpregovorila niti ena besedica o jugoslovanskem šolstvu v Italiji. Naših poslancev, ki so bili za-posleni s kraljevim posetom v Juljski krajini, ves ta čas ni bilo niti v zbor-nici niti v Rimu, izvemši posl. Ščeka, ki pa tudi ni prihajal v zbornico, tem-več se bavil z vprašanjem vojne od-škodnine in je odšel iz Rima pred spre-jetjem proračuna naučnoga ministrstva. Naše parlamentarno zastopstvo zasle-duje v šolskem vprašanju pač posebno taktiko, ki je ne obeša na veliki zvoni.

Precej hrupa je napravila v zbornici razprava o odobritvi nekaterih poslan-ekih mandatov v Siciliji. Dva katanijs-ka mandata sta bila razveljavljena vsled velikanskih sleparstev, ki so se vršila pri volitvah.

V razpravi o bolonjskih dogodkih so socialisti zvrčali vso krivdo na faš-isti, fašisti pa na socialiste, popolari pa na oboje. Razprava se je odgodila.

Ko so si socialisti in fašisti name-tali drugi drugim nekoliko »barab« in drugih ljubeznivosti, je bil sprejet (v torek) proračun naučnoga ministrstva in je zbornica pričela razpravo prora-čuna ministrstva za zunanje stvari.

Nacionalist Orano je zahteval boljše varstvo italijanskega življa v Tunisu in Egiptu. Gronchi (popol.) je govoril o vojni odškodnini, ki jo dolguje Nem-čija Italiji, in zahteval, da naj vlada poskrbi, da bo Italija vso odškodnino v blagu dohila tekem enega leta. Giavazzi (popol.) je razpravljaj o izselj-ivanju in zahteval, naj vlada ne ovira izseljevanja delavstvu in naj izdatneje poskrbi za varstvo izseljencev, ki s svojim delom znatno prispevajo h go-spodarskemu napredku države. Pellizari (popol.) in Giurati (faš.) zahtevata izboljšanje konzularne službe, ki naj se zveže z diplomatsko.

Tržaški fašisti Giunta je predlagal re-solucijo, ki opozarja vlado na potrebo političnih in gospodarskih dogovorov z državami, ki tvore zaledje Juljske Krajine, in ukrepov, ki naj zajamčijo vojaško in carinsko zavarovanje nove meje.

Ves Giuntov govor je bil ena sama bridka tožba o mizeriji, ki vlada v Tr-stu: »Trst preživlja tesnobne čase!« Torej naj pomaga vlada, kajti »Vzpo-stava prometa v tržaški luki ni samo vprašanje tržaškega mesta, temveč glavni element za nacionalno gospo-darstvo in ono italijansko ekspanzijo na bližnjem in daljnem vzhodu, ki od-lovkarja življenjski potrebi našega (laškega) naroda in namembam našega (laškega) plemena.« Pripovedoval je potem, kako je razpravljaj v Genovi z zastopniki držav ki tvore zaledje Tr-sta, in dobi od Poljakov, Čehov in Madžarov zgotovila o njihovi naklo-njenosti Italiji, a tudi miglaje, da bi se dalo pomagati Trstu s trgovskimi pogodbami, z revizijo carinskih tarifov, uredbo jadranskih železniških tarifov itd. Pred vsem pa naj bi ministrstvo zunanjih stvari stremilo za erazbalka-niziranjem duha raznih narodov nasled-nikov habsburške monarhije in med nji-mi v prvi vrsti Jugoslavije. Tožil je nadalje, da karavanska železnica ne funkcionira zaradi onega kosa proge, ki teče preko Jugoslavije. Na južni že-

leznici ovira obstrukcija (?) trgovine in potniški promet. »Ljubljanski trgovci« so sklenili bojkot naše trgovine in tr-žaškega vzorčnega sejma. (Aha!) In zaključil je: »Pravico imamo izvesti, ali smemo potem, ko smo vzeli nase vse za nas ponižujoče pogodbe, Jugo-slavlajo še smatrati za prijatelje. Ho-čemo vedeti, kar se godi na Krku in v Dalmaciji in če so novi poroki za ribo-lov slabši od brjanskih. Vzhodna meja je s političnega in carinskega vidika naravnost pogubonosa. Vlada naj po-skrbi za vojaško in carinsko zavaro-vanje te meje, a politični in gospodars-ki dogovori z zaledjem so nujno po-trebni. Kaj je v tem zmislu storila vla-da v Genovi, kaj namerava storiti v Haagu?»

Posl. Dudan (faš.) protestira proti ra-poljski pogodbi, ki je razmrarila Dal-macijo in zahteva za Italijane v Dal-maciji jamstvo za manjšinsko varstvo. Vpraša, ali je res, da je jugoslovanski minister zunanjih stvari izjavil, da ne more priznati Lahom v Dalmaciji iz-jemnih uglednosti, češ da ne bodo na boljšem kot madžarske in avstrijske manjšine. Jugoslavija da je celo zav-rnila načelo reciprocitete. Graja sistem paritetičnih komisij, češ da so se Ita-lijanci dali v njih vedno nadvladati po Jugoslovanih. Italijanski jezik ni do-voľj zavarovan v dalmatinskih uradih, zajamčeno ni svobodno ustanavljanje laških šol, da celo verski interesi La-hov niso dovolj zavarovani. Dolžnost vlade je, da prekine vsako pogajanje z Jugoslavijo, in če vlada sama noče prevzeti odgovornosti, naj se obrne na parlament, nikakor pa ne sme z dov-erjenimi čini okodovati življenjskih ko-risti dalmatinskih Italijanov.

J. V. Myslbek

Nedavno je umrl v Pragi češki kipar, profesor Jožef V. Myslbek v 74. letu svo-je starosti. Zadnje čase se njegovo ime ni več toliko imenovalo, bil je namreč sredi vseh novotarj s strani modernih do svoje smrti veren realist in oboževa-telj narave. Vendar pa so najpomemb-nejši moderni češki kiparji skoro vsi iz-šli iz njegove šole, tako Stursa, Mařak, Sucharda, Salama in drugi.

Myslbek je bil nekaj Plaubert v skulp-turi: če pravijo, da je Plaubert prečital cel kup knjig, da je napisal par splošnih stavkov o poljedelstvu in da je konzultiral množico zdravnikov, preden je pustil zboleti neznanost osebo v svo-jem romanu, tako trdijo o Myslbeku, da je za svoje najbolje in največje delo, za spomenik sv. Vavla na Vavlaevskem trgu v Pragi dolgo leto študiral konje in delal skice po vojaških konjih, da si je dal v svojem vrtu izkopati jamo, iz ka-tere je opazoval gibanje konjskih trebu-snih mišic od spodaj itd.

Učitelj mu je bil Seidan, vzora sta mu bila slikar Manes in risar Aleš. Trudil se je biti v svojih delih tako češki, kakor sta bila ta dva v slikanju in risanju, ali Dvořak in Smetana v glasbi.

Myslbek je bil profesor na šoli za umet-no obrt v Pragi in je posvečal svoje glavne sile vzgoji, zato je pravzaprav zapustil malo del. Časopisje je sovražil kakor naš prof. Plečnik, zato tudi ni pu-stil svojih del reproducirati, niti po re-vijah.

Izdelal je več kipov in skupin za Na-rodni Divadlo in za most Palackega, po-leg tega nebroj realistično pojmovanih portretov. Znana je njegova alegorična skupina »Udanost«, ki stoji pred duma-jskim parlamentom.

Krucifiks, katerega je razstavil svoje čase v Rimu in ki visi sedaj v neki pa-riški cerkvi, ga je proslavil skoro po vsej Evropi. Med njegova najboljša dela bi bilo šteti tudi spomenik kardinala Schwarzen-berga v Pragi, spomenik govornika Rie-gerja v Vinohradih in njegovo največje delo, če omenjati spomenik sv. Vavla. Poleg tega je delal tudi studije za spome-nik kneza Milana in razstavil v letih 1871. in 1872. več studij na temo »Umira-joči Žižka«, katere skupine pa ni dovršil.

Kritika mu je zadnje časa očitala pre-več realizma in prevelik academicizem, vendar pa je bil Myslbek gotovo učitelj dobre stare sorte, ki je še kaj znal, do-čim je danes umetnikov, ki bi smatrali

Našo je govoril našel našega stvari Schanzer, ki je pojasnjeval polo-žaj Italijanov v Tunisu, Egiptu in Pa-lestini, razpravljaj o reparacijskem in izseljenjskem vprašanju in potem pre-šel na tržaško vprašanje. Za vojaško in carinsko zavarovanje meje bo vlada po-skrbela. Za proučevanje tržaške mize-rije je vlada imenovala posebno komi-sijo, a v Genovi se je sklenilo, da se skliče glede Trsta posebna majhna kon-ferenca, ki se je udeležiti tudi Jugo-slavlja. V pogodbah z raznimi državami se je tudi vpošteval Trst. V pogajanjih z Jugoslavijo se brjanski dogovor gle-de ribolova ni izpremenil. Dogovor z Jugoslavijo ne vsebuje samo jamstva za laško prelivalsvo v Dalmaciji, tem-več tudi za uredbo Zadra in za bodo-čnost Reke in Trsta. Ugotavlja, da državnih laških šol ni bilo nikdar v Dal-maciji, ali v svetomargeritskem dogo-voru so utrjena jamstva in za jezikovno rabo i za laške šole. Izpremembe, ki jih je zahtevala jugoslovanska vlada, niso take, da bi ogrozile dogovor, ki prinese končno zadovoljivo ureditve vseh vpra-šanj, ki se tičejo laških sodržavljanov v Dalmaciji, in to, izločujoč vsak povod nezaujanja med obema državama, tvo-rii podlago za ustalitev pristrčnih za oba naroda koristnosnih medsebojnih odnosajev.

Končno je obžaloval, da v Italiji ni pravega umevanja za zveznost med no-tranjo in zunanjo politiko. Če so že boji med strankami neizogibni, bi se vendar morala držati neka mera in bi se morali voditi na način, ki bi ne ogrožal ugleda države v inozemstvu. Končal je z pozivom k slogi.

Razprava se nadaljuje.

Kulturni pregled

talent samo za podlago in stremeli po tehnični popolnosti, prav malo. Vzgojno delo Myslbeka rodi dobre sadove in to je dovolj, da ne ostane pozabljen.

Peta jugoslovanska raz-stava v Beogradu

Dne 7. t. m. se je otvorila v prostorih druge moške gimnazije v Beogradu peta jugoslovanska razstava v prisotnosti dok-torja Beneša iz Prage in naših ministrov, Kumanudija in Pribečevića, ki je razstavo otvoril. Razstavile so nastopne skupine: Lada (Beograd), Grohar (Maribor), Društvo upodablajočih umetnikov (Ljublja-na), Klub Mladih (Ljubljana), Lada (Zagreb), Udruženje Umetnika (Saraje-vo), Kolegij jugoslov. grafičara, Pro-letni salon (Zagreb), »Grupa svobodnih« in posamezni umetniki, ki niso organi-zirani pri nobeni skupini.

Kakor pišejo listi, razstava ni preveč dobro obiskana, čeprav bi zaslužila. »Pe-litika« je prinesla nekaj karikatur umet-nikov, ki so razstavili, med njimi tudi Šantla, Fr. Kralja in V. Čotića.

Beograjska »Pravda« z dne 8. t. m. je prinesla tudi oceno razstave izpod peresa nekoga N. S., ki omenja pri skupini »Gro-har« sliko »Goslar« od Janovskega in de-korativno delo Petelina ter Josipa Čara, ki jih imenuje mojstrsko dovršena. Iz-med del »Društvo upod. umetnikov (Ljub-ljana)« omenja samo Gasparija in Se-vernja. O naših »mladih« pravi, da se ne izplača pisati. »Jedini« pravi, »koji je ma-lo stilizovan, jeste Kos Valentin, Morav-če.« Drugih ne omenja ta famozni N. S.

Slavnostni koncert drav-divizijske godbe

(V Ljubljani, 9. junija 1922.)

Origova koračnica je predolga in pre-plitva stvar, da bi vzbudila katerokoli slavno: o razpoloženje, najbolj smo se veselili Smetanove »Vltave« in Dvořako-vih dveh plesov, dočim smo občudovali v »Noči na Triglavu« Rimski-Korzakova le bolj kot instrumentatorja in kolorista, pravo, muzikalno sugestivno moč sta pa imeli v sebi obe češki skladbi, kateri je dr. Čerin vestno naštudiral. »Vltava« je kljub delstvu, da jo je izvajal vojaški, to je orkester, ki ne goji specifično same »visoke« umetnosti, po zaslugi g. dir-genta vendarle napravila mnogo vtisa.

O vi vsi, ki hodite tod mimo, glejte, kje je živ-ljenje...

1.

Kraljevski svati.

Bili so kraljevski svati; ali so s svat-vo našega kralja Aleksandra.

V Beogradu smo sedli v voz. Komaj je krenil vlak, že je zapel Sokol in z njim pojo drugi gospodje, starejši mož-je. »Slovenec sem«, zapoje in zapoje o slovenskem dekletu in o Srbkinji itd. Ni je jugoslovanske pesmi, ki bi je ne znal ta kvartet.

Menil sem, da so pevci Slovenci. Kdo drug naj bi pel »Slovenec sem«? In skoro neprijetno mi je bilo. Zakaj ne-prijetno? Misli sem: že zopet se Slo-venec bije na prsi, se »izpruže« s svo-jim Slovenstvom; Hrvat bo zopet H-rvatstvo, Srb Srbstvo; trije megalomani bodo stali drug ob drugem ter se med seboj izljudčevali in uničevali, kakor plus in minus.

Kljub temu sem stopil pred pevca-Sokola ter se predstavil. Pa čuj! Ve-seli sokolski pevec ni bil Slovenec, marveč Hrvat iz Broda, ostali pevci so bili Srbi ali H-rvatje iz Gline, Ogulina itd. in ta hrvatskosrbski zbor je pel: »Slovenec sem«.

In bil sem več ko vesel, ginjen sem bil. Zakaj ljubezen do brata je pela, duša hrvatska in srbska se je razširila in sprejela v sebe — Slovenstvo. Izpr-site se, Slovenci, ter pojte s ponosom: Srb sem in Hrvat!

Široka jugoslovanska je bila duša mojih pevcev. Tudi zato so bili kraljev-ski svatje.

2.

Siromaki.

Prva pot v Zagreb mi je bila pot na skupščino Matice Hrvatske. Pro-fesor visoke trgovske šole, nekaj du-hovnik, zdaj jezuit, je takorekro por-tir, ne pušča noter nikogar, kdor ni prisegel da ne pojde nikoli naprej, un-pak stalno nazaj, nikoli na široko, ro-dovitno jugoslovanske poljane, ampak vedno v ozke separatistične hrvatske

srednjeveške ulice... V dvorani je hrup; vsenčilski profesor — o, da je daljnovidnejši! — dirigira, strast starih možganov gori in Radić govori, isti Radić, ki je pred 10 leti na Matičnih skupščinah hotel klofutati stare hrvats-ke profesorje Kučake in »draklati« mlade hrvatske Vodnike...

A izpregovori tudi Jugosloven ter imenuje mesec maj. Kar zahrumi po dvorani: »Ne maj! Svibanj!« Srbi nam-reč pravijo kakor Slovenci: maj! Zato se razumemo!

»Siromaki so!« sem rekel pri sebi in odšel. Njih duševna hiša se krči in krči. Tudi polž ima svojo hišo, samo da boli z njo celo čez plot celih sedem let...

3.

Eni za idejo, drugi za osebo.

Popoldne je zlet zagrebške jugoslo-venske sokolske župe. Ljubljansko na-čelstvo sokolskega Saveza je že tu; tudi iz Maribora in iz Radeč itd. so pri-šli Sokoli. Na Zrinjevcu se zbira; vojaki — Sokoli so z njimi.

Bratje so vsi Sokoli. Vsi Sokoli brat-je, vsi so eno v Jugoslovenstvu. Bla-

goslavljani njih, ki jim gori duša za sokolsko, t. j. v tem slučaju za jugo-slovensko idejo.

Začuj-m vpitje z Jelačićevega trga! Tudi tam vidim rdeče srca, a Sokol-stva ne vidim, ker ga ni.

Moščani gredo v Sestine, kjer je po-kopan A. Starčević. Stare duhove bo-djo zvali iz zemlje in z njimi mržnjo in nebratstvo...

Pa klanjati se senci Antona Starč-evića ni zarost! Treba se je pokloniti tudi Radićevemu imenu. Stjepan Radić je zahteval, da morajo njegovi republ-ikanski podložniki tudi na Mirogoj, kjer leži njegov brat Anton... In bolnik bo poslušal svojo slavo!

Dragi čitatelj, ali vidiš sedaj, kje je danes ideja in kje oseba?

4.

Sen in resnica.

Pred kratkim je bil italijanski novi-nar v Zagreb. Hotel si je ogledati tuji Radića. Prišel je od njega in rekel: »To je šarlatan.«

Zgodilo se je nekaj posebnega. Radić je rekel publicistu: »Hrvatska republi-

ka obstoji; proglasil sem jo.« Stopita na cesto; pride mimo vojak. Publicist re-če: »To je vaš vojak.« Radić: »Ne, te je Srb!«

In jasno je bilo: kaj je sen in kaj je resnica.

5.

Kraljevski svati.

Vrni se mi, Muza, med kraljevske svate!

Zopet sem med njimi na železnici. Gospa, Zagrebčanka, mi sedi nasproti in mi pravi, kako je naša domovina kralju in kraljici svojo sliko poklonila v dar. Vsak del svoj poosebno sliko. »Napleški pa je bil ipak.« zatrjuje go-spa, »dar ptujakega okraja. Tisti divni sodi in cerkev jeruzalemska...« Gospa se zamisli in doda: »Pa tieta zlata Gračanica!«

Naševala je še več darov, ki jih je videla. Drago mi je bilo videti, kako sta se Zagrebčanki v mislih družila ljuto-merski Jeruzalem in kosovska Gra-čanica...

Dvořakov ples št. 2 ugaša vsled lepe melodioznosti, št. 1 pa po silnem ritmu. O, ko bi mi Slovenci imeli vsaj desetino toliko slovenske glasbe, slikarstva, arhitekture, kakor imajo Čehi češke glasbe! Pri zadnjem plesu je bil orkester že malce utrujen.

«Noč» je bila dobro karakterizirana v koloritu in tudi es-klarineti so svojo res težko nalogo rešili. Tudi prve violine so bile še dosti «unisono». Odu. Cerinu gre hvala pravzaprav za največji del muzikalnih užitev, do katerih pridemo tu v Ljubljani. Vojaški orkester dobro napreduje pod vodstvom njegove večje roke.

Gna. Zikova, ki je pela štiri slovenske moderne pesmi s klavirjem, ni bila razpoložena ali pa še morda ni popolnoma okrevala. Muzikalno najbolj zanimivi skladbi sta bili Lajovičeva «Begunka» in Ravnikova «V razkošni sreči», v srce pa je šla najbolj Škerjančeva «Vizija», ki ima vse polno skorne mlade gorkote v sebi. Škerjanc je človek slovenske glasbene bodočnosti. Savinova «Ljubica, zdaj je dan» je občutna, tehnično neoporečna skladba, ki ji pa žal, manjka tistega, česar v naši dobi najbolj potrebujemo: držečega kolorita in raitiriranosti. G. Batkova je vestno spremljal na klavirju.

Ker je imel koncert slavnostno značaj, je igral orkester na početku vse tri himne in «Mariolino koračnico». Koncert je bil srednje obiskan. Gna. Zikova je dobila lep šopek.

Drobne vesti

Leonid Andrejev: «Plat zvona». Prevedel Josip Vidmar, založila Tiskovna zadruga št. 6. zvezek «Prevodne knjižnice». V Ljubljani 1922. Strani 132. Cena 12 dinarjev, po pošti 1 Din več. — Knjiga prinaša štiri novele Leonida Andrejeva. Andrejev, pesnik groze, izbira iz teh novelah predmete, v katerih je našlo to njegovo poglavito občutje poln izraz. Prva govori o grozi požarov, druga izraža grozo strašno poteptane čiste ljubezni, tretja grozo duha, ki se je razdvojila pod tlakom npravnega zakona, ki v morilcu protestira zoper zločin. Novela «V megli» pa slika notranje propadanje spolno bolnega mladeniča, ki ga v navalu obupa privede do umora in samomora. Noveli «Brezdno» in «V megli» sta v Rusiji izzvali mnogo debat. V literarne debate je posegla celo grofica Polsta, ki je Andrejeva po krivici obsojala za pornografa. Poseben odziv pa je našla v ruski publici zlasti prva teh dveh, ki je povzročila, da se je še dolgo po njenem izidu javno ugibalo in pisalo o usodi posameznih oseb, ki nastopajo v nji. V splošnem je knjiga za predvojno predrevolucijsko duševno stanje ruskega naroda značilna. Knjiga se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica št. 54.

Dr. Matija Ambrožič: «Materinska pomoč zdravemu in bolnemu otroku». Zdravstveni odsek za Slovenijo je zadel v črno. Siriti brezplačen tisk med narodom je krasna ideja, ki bo žela uspehe. Skrb podozrevalke inteligence pa naj bo tudi, da pridejo knjige res med narod, ne pa da ležijo lepo urejene v kaki šolski ali župni knjižnici. Kot lajki se seveda ne spuščamo v strokovno oceno, pač pa lahko konstatiramo le v koliko je ta knjiga priljubljena med narodom in kako misli narod o njej. O dr. Ambrožičevi knjigi lahko trdimo, da je za široke vrste naroda pravo senzacionalno delo. Pred njo padajo razni predskladi in vrazarstvo kar na mah. Pisatelj je iz kmetke hiše in zato je knjigo imenitno prilagodil našim kmetijskim razmeram. Iz knjige odseva velika ljubezen do ubogega dojenčka, ki bi mu mlada mati hotela posvetiti vso skrb, pa dostikrat ne ve, kako si naj pomaga. Prijazni nasveti tolažljivo vplivajo in takoj po prvih poizkusih je pridobljeno zaupanje mlade matice. V tem ravno leži velikanski uspeh, kakršnega ne doživi vsaka poljudna knjiga. Zdravstveni odsek opravlja z razširjanjem poljudne medicinske in higijenske literature važno delo. Da pa se Ambrožičeva knjiga tembolj razširi med narodom, je prevzelo «Kolo jugosl. sester» vso razprodajo. Cena ilustrirani knjigi je 15 D, po pošti 1 D več. Toplo priporočamo knjigo vsemu našemu ženskem svetu.

Gospa danes sigurno ni šla na izlet s sestine in ne na grobove, ampak na sokolski zlet in v življenje...

Se posebni dnevi, ko se pobožno spominjamo vseh mrtvih, a ob večini dni živimo življenje vseh živih, življenje kraljevskih svatov.

Zdravo!

Dr. Fr. I.

Glas iz Vipavske doline

Po vsem ozemlju, ki ga je anektirala Italija, so se minule dni vršili vojaški nabori. Težko in trpko je bilo našim mladeničem, ko so morali na nabor k oblastem, ki se jim pokoravajo le zaradi sile.

Temu primerno je bilo tudi vedenje naših fantov, ko so šli v terek po binoklih na nabor. Na vrsti so bili letniki 1901., 1902. ter 1899. in 1900. Od zadnjih dveh letnikov so morali na nabor le oni, ki v Avstriji niso bili potrjeni.

Prvi so se pripeljali v Vipavo po vozi iz Budanj in Dolgega polja. Na vozu so imeli črno zastavo, iz mladih grl pa je odmevala «Haj Slovenci» in «Lena

Priprave na Češkem za ljubljanski zlet

Češko Sokolstvo se pripravlja s onim navdušenjem in smotnostjo na zlet jugoslovanskega Sokolstva, ki je lastna le tej organizaciji reda in nacionalne misli. Češka sok. zveza je odločno obsodila pomisleke, češ da tak izlet pomenja znatno narodno-gospodarsko izgubo. Stevilne prijave pomenjajo iskreno ljubezen in splošno željo po bratskih stikih širokih ljudskih plasti in ne samo posameznih odposlancev.

Prijavilo se je 12.000 Sokolov. Železniška uprava je pristala do sedaj na prevoz do 8000 oseb, in sicer v tovornih vozovih, ker ne more pogrešati izločitev toliko osebnih voz za dobo skoro 14 dni iz domačega železniškega prometa. Vlak bi šli po treh progah: čez Jesenice 732 km, čez Spilje 733 km in najkrajša proga Brno-Břeclava-Ljubljana 581 km. Skrčenje prijav je nujno potrebno po mnenju Č. O. S. (češke obce sokolske). Stvar železniške uprave pa je, koliko potnikov lahko prevzame preko 8000.

Č. O. S. stoji na stališču, da doseže sokolska ekspedicija le tedaj svoj moralni pomen, ako so izletniki že vnaprej zadostno poučeni o jugoslovanskih razmerah. Neinformiranost med izletniki bi lahko povzročila več škod kot koristi in bi izlet iz Češke sploh ne dosegel svojega namena. — Jugoslovanska vlada je znižala takso za potne liste na 5 Din.

Izlet češkega Sokolstva ima propagandni cilj. Zato se ne udeležijo samo zlet v Ljubljani, ampak napravi veliko število Sokolov po končanih ljubljanskih dneih sokolske turneje (telovadba, akademije) v Zagreb, Split, Dubrovnik, Sarajevo, Beograd itd. Odhod iz Prage bo skoro gotovo dne 9. avgusta, ker se pričnejo glavni zletni dnevi že dne 11. avgusta.

Češkemu Sokolstvu je mnogo lažje na tem, da pride na predzletne nedelje v Ljubljano tudi izbrana mladina sokolskega moškega in ženskega naraščaja v starosti nad 16 let. V tem pogledu je do sedaj sklenjeno, da pošlje vsaka župa okrog 5 članov naraščaja na lastne stroške. Izbran mora biti cvet mladine, najmarljivejši po telovadnem obisku, najzrelejši po telovadnih uspehih in najboljši po obnašanju, pa tudi najlepše razviti po zunanosti. Naraščaj se odpravi v popolnoma novih slavnostnih krojih.

Češki sokolski naraščaj za Ljubljano. Število naraščaja je določeno tako, da more vsaka župa v Č. O. S. poslati na 750 članov po enega naraščajnika in eno naraščajnico. Priporočila, da bi bil poslan moški in ženski naraščaj v razmerju 2 : 1. Starost najmanj 16 let. Odhod iz Prage 21. julija, 23. julija tekma z naraščajem v Ljubljani, sprevoz, javna telovadba, 24. julija ogledovanje mesta in eventualni izlet v okolico, 25. julija odhod iz Ljubljane. Naraščaj je za svojega bivanja v Ljubljani gost našega Saveza.

Dr. P. P.

Sedanje stanje češke sokolske zveze

Zveza šteje 53 žup, v katerih je združeno 2266 društev in 744 odsekov. Župe so različno velike in se ravna po razmerah zemljepisne in komunikacijske lege. Povprečno ima župa 56 društev in odsekov. Nekatera župe so danes večje kot je bila cela Č. O. S. leta 1890. Najmanjša je župa zagraničnih društev (10 društev), največja je župa Vzhodnočeška (148 društev). Nad 100 društev in odsekov ima 5 žup. Župe so danes dejanska in priznana središča svojih društev. 28 žup ima lastne tajniške župne urade, od teh 24 s stalnimi honoriranimi tajniki.

Č. O. S. šteje danes 368.888 članov, 20.182 vaditeljev in vadičev, 177.566 dece, 81.696 naraščaja, celotno 618.150 dus. Člani se delijo v 260.524 moških in 108.364 ženskih. V tem številu telovadi vsak četrti moški in vsaka tretja ženska. Ker je po vojni pristopilo v organizacijo 223.000 novih članov, vpletava Č. O. S. stroge pogoje za sprejem, in sicer enotno članstvo, t. j. obvezna telovadba za vsakega do 26. leta, do 36. pa obvezen periodičen obisk gotovih vaj. Drugo sredstvo obstoji

naša domovina». Ko so se ustavili in zbrali na trgu, je prinesel Josip Fabjan veliko slovensko trobojnico, ki so jo bili fantje pripravili že prejšnji večer. Fabjan je zaklical: «Fantje, z menoj! Danes mora naša zastava z nami po trg!» In fantje so šli v spredu za zastavo. Pridružili so se jim še Budančiči s svojo črno zastavo in z makaroni za klobuki. Vse je bilo navdušeno. «Ziveli Slovenci! Zivela Jugoslavija! Ziveli naši bratje!» Taki in slični vzkliki so odmevali po trgu. Po dolgem času spet slovenska zastava v Vipavi — to je bil za nas dogodek!

Karabinjerji so ogledovali sprevoz, vendar se niso drznili motiti navdušene množice. Šele potem, ko so že fantje obšli vso Vipavo in so se že vračali, so se zbrali karabinjerji in vojaštvo in so fantom zastavili pot. Iz okna vojašnice je strmo pozdravila dole — cev strojnice. Fabjanu so vzeli nato karabinjerji slovensko, fantu iz Budanj črno zastavo in so oba uklenili ter odvedli.

Fantje pa so odločili: «Vai domo! Nihče ne sme na nabor, dokler nam ne izpuste obeh tovarišev!»

v tem, da mora vsakdo napraviti na podlagi izdanega katekizma sokolskih naukov sposoben sprejemni izpit, kar naj zabrani nezdravi dotok članstva v sokolske vrste.

271 sokolskih društev ima lastno telovadnico, od vseh društev ima 372 svoja letna igrišča. V zadnjem času se jako pridno nakupujejo zemljišča za sokolska igrišča in društvene domove — Dr. P. P.

Drobne vesti

Sokolska literatura. V zadnjem času je izšla lepa vrsta raznih sokolskih edicij, od katerih omenjamo na tem mestu knjigo brata Velje Popovića, načelnika naraščaja beogradske sokolske župe, pod naslovom: «Moje ljetovanje v taboru beogradskega Sokolstva». Sokol A. Brazdil, učitelj gimnazije v Beogradu, je napisal knjigo: «Gimnastičke igre za škole i društva», z 25 slikami. Te knjige toplo priporočamo našemu Sokolstvu. V kratkem času bo izšla nova knjiga «Bit sokolske misli», ki jo je prevedel iz češčine odlični sokolski delavec dr. Božo Vinković, starosta sokolskega društva v Karlovcu. «Dnevnik mladega človeka» je naslov vzornik knjigi, ki jo je napisal Vincenc Stepanek, a prevedla Vida Pivko ter v svoji nakladi izdala mariborska sokolska župa. Tehnični odbor reške župe je izdal knjigo brata dr. Janko Bedekovića pod naslovom: «Neizcrpiva gradja za pripravo sokolskih prednjaka». Knjiga bo dobro služila vadiateljem našega Sokolstva. Naj ne bo Sokola, ki bi ne predlital teh važnih sokolskih knjig.

Peta številka «Sokolskega Vestnika» zagrebške župe. Prejeli smo peto številko «Sokolskega Vestnika» zagrebške župe ter z zadovoljstvom konstatiramo velik napredek v urejanju tega lista. Ta številka se odlikuje po krasnem izbranim živju, ter je osobito informativne narave ne samo o jugoslovanskem, temveč sploh o slovanskem sokolstvu. Poseben interes vzbujajo članki strogo tehnične vsebine. Mi ta list s svoje strani toplo priporočamo, a tem bolj, ker mu je cena minimalna, namreč 15 dinarjev letno. Naročnina naj se pošilja na upravo lista: «Sokolski Vijesnik», Zagreb, Nova Ves št. 23.

Odsek za nabavo sokolskih slavnostnih krovjev je sprejel blago za kroje ter določil ceno kompletnemu kroju na 900 Din. Znesek je treba takoj plačati, le oni člani, ki ne morejo takoj plačati cele vsote, plačajo takoj 250 Din pri naročitvi in ostanek v 4 mesečnih obrokih po 162.50 Din, in sicer dne 1. julija, 1. avgusta, 1. septembra in 1. oktobra. Kroje bodo izdelovali po meri naši krojači, ki bodo obenem skrbeli, da bo vsak krov okusno, pravilno in dobro izdelan. Kdor si hoče nabaviti krov proti odplačilu na obroke, ga mora naročiti le potem svojega društva po navodilih, ki so bila poslana društvom. Oni pa, ki plačajo znesek takoj, naj naroče krov po tomo našega gospodarja br. Franca Medica, Tržaška cesta št. 4. Kdor pa si želi nabaviti samo blago in si da napraviti krov drugod, plača 200 Din manj, torej le 700 Din, nakar prejme vse potrebščine za komplet krov in gotovo čepico. Posamezni deli se naj ne naročajo, ker odsek naroči za posamezne dele ne sprejema. Priglasiti naj se pošljejo do konca tega meseca, ker se na poznejša naročila ne more ozirati.

Zletni znak. Pozivljamo bratska društva, da jim prej naroče za udeležnike zleta zletne znake. Cena zletnemu znaku 20 Din. Z zletnim znakom ima član pravico do prostega skupnega prenočišča, do prostega vstopa na telovadišča, v razstavo in muzej. Vsak član in vsaka članica, ki ima znak, je zavarovana za dobo zleta, in sicer za slučaj smrti za 10.000 Din in za slučaj trajne delanezmožnosti 20.000 Din. To zavarovanje velja za neizpolnjen pri telovadbi na telovadišču, razgori tudi med vožnjo na zlet in nazaj. Za to zavarovalnino plača vsak član 1 D 50 p, in sicer zajedno z zneskom za zletni znak. Vsako društvo mora vsled tega poslati Savezu točen seznam onih, ki naročijo znak, da dobe v slučaju nesreče odškodnino. Navedene zneske mora vplačati vsak posameznik pri svojem društvu.

Pršli so še fantje iz Gradišča, vsi ovenčani in z godcem. Prejšnji so jih ustavili:

«Kaj vriskate! Raje jokajte! Dva tovariša so nam zaprli!» Gradiščani so takoj utihnili, odstranili cvetje in se pridružili protestu ostalih fantov. Res sta bila kmalu oba fanta prosta, nakar so vsi skupaj mirno odšli k naboru. Potrjeni so bili brez izjeme vsi, razen Fabjana, ki mu manjkajo na levi roki trije prsti.

V sredo so prišli fantje iz Planine in Slapa. Planinci so bili vsi v črnem, njihov godec pa je sviral «Hej Slovenci!»

V četrtke je bil na vrsti št. Vid, potem Štrtež in Orehovca. Sturci so bili vsi v črnem, za klobuki pa so imeli li-pove vejice. Šentvidčani so imeli voz okrašen s slovanskimi trobojnicami. Mesto šopkov so nosili črne kordaje, mesto cigar pa — makarone. V trg so pridrveli v galopu, za njimi pa so dirjali Lahi. Fantje so se ustavili pred Hrovatino gostilno in laški vojaki so brž planili na vozove in trgali ž njih zastave, zlasti črne. Seveda so se fantje z vojniki merili in branili zastave.

Sport pri nas in drugod

Zmaga švedskih lahko-atletikov na Dunaju

V sredo se je vršil na Dunaju zanimiv lahkoatletski miting med moštvi Stockholm in Dunaja. Ker so Švedi znani kot prvostvni lahkoatletiki, je bilo v naprej gotovo, da bodo zmagali. Naše lahkoatletike bo brez dvoma interesiralo, ako objavimo prve rezultate v posameznih lahkoatletskih panogah.

Tek na 100 m: 1. Engdahl (S) 11 sek. (torej isti čas, ki ga je dosegel naš Popović proti rumunski reprezentanci).

Tek na 400 m: 1. Engdahl (S) 49.4, Cassinone (D) 50.4, Swatonek (D) 51.2. Tek na 800 m: 1. Sundblad (S) 1:59.4, 2. Ahlstrand (S) 4 metre zadaj, Scheu (D) 12 m zadaj.

Tek na 1500 m: 1. Lundgren (S) 4:08.9, 2. Friebe (D) 4:10.2, Ahlstrand (S) 4:10.4. Bajje je Friebe iz Grada.

Tek na 5000 m: 1. Matton (S) 15:51, Frojd (S) 15:57.4, Haldegger (D) 16:06.2.

Skok v višino z zaletom: Haselsteiner (D) 1.82.5 (avstrijski rekord).

Skok v daljavo z zaletom: 1. Egger (D) 7 m, Petterson (S) 6.97 m, Johanson 6.71 m. Kakor znano, je Petterson svetovni mojster v tej panogi.

Metanje diska: Zallhagen (S) 40.44 m, Lünning (S) 38.73, Klambauer (D) 35.85 metrov.

Metanje kroglice: 1. Sundström (S) 12.38 m, Lünning (S) 11.50 m, Kammerer (D) 11.37 m.

Tek z zaprekami na 110 m: Christiernsson (S) 15.5, Weillheim (D) 16.0.

Svedska štafeta (100 + 200 + 300 + 400). 1. Stockholm (Johansson, Christiernsson, Sundblad, Engdahl) 1:59.5, 2. Dunaj (Schedl, Bürger, Lederer, Cassinone) 2:01.1. Tuhaj so Dunajčani najbolj računali na zmago. Vendar pa so Švedi dosegli čas, ki zastaja za svetovnim rekordom le za dve desetini sekunde.

Končni izid je: Stockholm zmaga z 9 točkami proti 2 točkama Dunajčanov.

Avstrija : Svica

Avstrija : Svica 7 : 1 (4 : 1). Kakor smo že poročali, je v veljavna tekma med Avstrijo in Svico končala z nepričakovano visoko zmago Avstrijcev. Zmaga Avstrijcev je bila tembolj presenetljiva, ker je avstrijsko moštvo v sedanjih sezoni doseglo zelo slabe rezultate. Največji mednarodni poraz Avstrijcev v zadnjem času je bil brezdomno zmaga nemškega reprezentativnega moštva. Ker je zadnja tekma med Nemci in Svico ostala neodločena, se je toplot pričakoval sicer hudi boj, vendar pa niti največji avstrijski optimisti ni upal na tako sijajno zmago Avstrijcev.

In komu se imajo Avstrijci — bolje rečeno Dunajčani — zahvaliti za nedvomno zaslužen zmago? Predvsem svojim napadalni vrsti, ki je pri zadnji tekmi proti Madžarom popolnoma odpovedala. Sicer pa napadalna vrsta ni bila ista kot v Budimpešti. Dunajski zavezni kapetan je čutil potrebo, da določi za reprezentanco avstrijskega nogometa zopet one «stare» izkušene igralce, ki so dvignili v prejšnjih časih avstrijski nogomet na znano višino. Predvsem moramo omeniti notranji trio Uridil, Kuthan, Fischera. Znan internacijalec Kuthan, ki je sicer zadnje čase nekoliko odpovedal, je pokazal, da stoji še vedno v prvi vrsti avstrijskih nogometašev. Zlasti se je odlikoval v igri z glavo. Igra Uridila je bila taka, da ne bomo kmalu videli avstrijske reprezentance brez njega. Oba krila Cutti in Kock sta bila izvrstna. Tudi Fischera se je pokazal v svoji stari predvojni formi. Med krilci je bil Nietzsche najboljši. Kurz je bil stisnjen v igri z glavo; vendar pa krilci niso dosegli kvalitete napadalcev, ki so igrali nad svojo običajno formo. Glede osvobodilnih strelav sta bila švicarska branilca boljše kot dunajski, čeprav sta ta faktično nadkriljevala goste. Vratarja Kanhäuserja so odločitve sodnika spravile nekoliko iz ravnotežja. Od Švicarjev je napadalna vrsta dočela odpovedala. Vratar je bil zelo nesiguren.

Slovensko so tudi res oteli in jo skrili. Nazadnje je vojake nagnal njihov kapitan, ki govori tudi slovensko. Fantje so mu razložili, da gre do vojakom, toda svojih narodnih pravic da ne puste teptati in ne žaliti narodnega čuta. Zastave naj jim puste; kajti oni so bili, so in ostanejo Slovenci.

Ko je dejal kapitan nekemu fantu, naj odstrani črni trak, je fant odvrnil: «Gospod, ubogam vas, ker vem, da me sicer daste zapreti! Če ne smem kazati žalosti e črnim trakom, jo bom pričel s solzami! Mi nečemo biti — Italijani!»

Fantje iz Orehovca so imeli v voz vprežena dva vola. Voz je bil pokrit, zadaj pa je mola iznad strehe dimnik. Fantje so kričali, da kuhajo — makarone in riž. Ljudstvo, ki mu je bila Lahom namenjena bodica všeč, je pozdravljalo fante z navdušenim «Zivio!»

V petek je bilo na vrsti Vrhpolci in Col. Prvi so prišli fantje iz Cola. V družbi štirih slovenskih je plapolala z voza dolga črna zastava. Za njimi so se pripeljali Vrhpolci z veliko, tri metre dolgo slovensko trobojnico. V Vi-

veskako je avstrijski nogomet s to zmago mnogo pridobil na svojem pozadnjih mednarodnih tekmah nekoliko ožajanem prestižu. Ker so avstrijski nogometaši v naših sportnih krogih precej znani, pridobujemo sestavo avstrijskega moštva: Kanhäuser, Gold, Blum, Kurz, Resch, Nietzsche, Kock, Uridil, Kuthan, Fischera, Cutti, Sodnik Mutters (Holandi-ja) je navzlic temu, da se nogometna pravila v Švici in na Dunaju razlagajo različno, rešil svojo nalogo brez ugovora.

Omeniti bomo naposled še mnenje zmagave dunajskega sodnika Retschurja, ki je vodil zadnjo tekmo med našo in rumunsko reprezentanco. Retschury je izjavil, da ga je presenetila visoka zmaga Avstrijcev. Vendar pa da je razumljiva vsled dobre forme avstrijskega moštva in nerazpoloženja švicarskega vratarja. Sodnik Mutters je izjavil, da sta obe moštvi igrali zelo fair.

Drobne vesti

Jugoslovanski avtomobilski klub ima v sredo, 21. t. m. ob 4. popoldne v dvorani mestnega magistrata v Ljubljani svoj redni občni zbor. Na dnevnem redu je poleg običajnih poročil sklepanje o sportnih prireditvah v letu 1922. in razgovor o olajšanju prekomerne prometa z avtomobili potom triptikov.

Hajduk (Split) : CAFC. Naknadno moramo o turneji CAFC. poročati, da je igral dve tekmi proti splitskemu Hajduku. Prva tekma je ostala neodločena 2 : 2, pri drugi je zmagal Hajduk 3 : 2.

Jugoslavija : Českoslovaška. 28. t. m. pride v Zagreb reprezentanca bratske nam českoslovaške republike, da tekmuje z našo reprezentanco, ki bo, kolikor je dosejati določeno, sestavljena nastopat Friedrich, Kujundžić, Šifer, Vragović, Dubravčić, Rupec, Zinaja, Perška, Vinček, Soljat. Ni izključeno, da pride do kakih male izpremembe in da stopi v to moštvo kak igralec iz B moštva. Po neuspehu našega moštva proti rumunski reprezentanci ni pričakovati ravno najboljšega izida proti prvakom sveta, Českoslovakom. Vendar pa upamo, da dosežemo vsaj časten rezultat.

Naši sportniki v vojski. Mnogo naših sportnikov ima tudi v vojaški suknji priliko gojiti sport med vojaki. Največ odvisi gotovo od poveljnika dotičnega polka, gotovo pa bi bila dolžnost naše vojne uprave, da bi uvedla sportne vaje v vso armado. Precej naših sportnikov je v Nišu, ki prav pridno delujejo. Tamkajšnji 16. pešpolk je imel te dni nogometno tekmo z artiljerijskim polkom. V moštvo so po večini Ljubljanci. Znam «Ilirijam» Pogačar igra tudi v Niškem sportnem klubu ter si je priboril v zadnjih atletskih tekmah tretje mesto v teku na 100 m ter prvo mesto v teku z zaprekami na 300 m.

HOTELSKI PARADIŽ.

Ko človek pri nas sreblje v preprosti krčmi svojega «pol litra», si pač ne misli in ne predstavlja, kakšne vrste «starilce» so vse po svetu! V New Yorku je hotel, ki ima 27 nadstropij. Sob je v njem 2200, ravno toliko kopalnic; 26 dvigal prevažajo stanovalce gori in dol. Jedilnica je dolga 50 metrov. V hotelu protizvajajo tudi umeten led, in sicer po 125 ton na dan. Svetilnega plina porabi dnevno 18.000 kubičnih metrov. Dnevno operajo in zlikajo v hotelu 20 ton perila. Število gostov znaša povprečno 3000, pa tudi več na dan. Uslužbenecv šteje hotel 2250. Vodovod je urejen tako, da lahko gost pije v najbolj vročem poletju hladno pitno vodo, ki ima komaj 7 stopinj Celzija toplote. Vsaka soba je opremljena z avtomatičnim dvigalom. Hočeš imeti obloko očiščeno in zlikano? Deneš jo na dvigalo, pritisneš na gumb — in obloka izgine. Po preteku par minut dobiš, kar si želiš. V štirih urah pa lahko na enak način dobiš perilo, ki si ga dal pral. Oprano, posušeno in lepo zlikano ti je na razpolago. V hotelu izhaja tudi vsak dan poseben hotelski časopis, ki seznani goste z najvažnejšimi dogodki in novicami. Ješ v hotelu lahko ob zvokih godbe, ali v mirnem tatišju, kakor ti je pač ljubše. V vsakem slučaju pa moraš imeti na razpolago dovolj — cvenka, sicer ni nič.

pavi so jih seveda že čakali karabinjerji in vojaki, ki so planili na voz in trgali zastave in lipovo zelenje z njega. Tedaj je zavpil nekdo: «Fantje, domov! Če ne smemo imeti svojih zastav, tudi nečemo biti vojaki!»

Fanta so Lahi zaprli. Ostali so pa začeli kričati, da ne gredo na nabor, dokler ne vidijo svojega tovariša spet svobodnega. Nato so Lahi fanta izpustili ter obljubili, da vrnejo tudi zastavo. Svoje besede seveda niso držali. Saj Lahom itak obljuba ni nikoli sveta.

Enaka usoda je doletela tudi fante z Vrabč, ki so seve tudi prišli z zastavami. Županu, ki jih je spremljal, je neki vojak iztrgal celo županski pas. In župan je izjavil, da ne sprejme prave županskega pasu, dokler ne dobi slovenske trobojnice nazaj. In Lahi so mu jo — dali.

Ko so fantje videli, da preže Lahi na naše zastave kakor ris na plen, so si nakupili novih trobojnic. Vse laško besnenje je bilo zaman. Naši fantje iz vse Vipavske doline so bili belo-modro-rdeči.

Gospodarska vprašanja

II. ljubljanski vzorčni veliki sejem.

2. — 11. septembra 1922.

Svojo uredbo na ljubljanskem veliki seimu je priglasi, da mnogo svetovnoznanih trdki. Zlast strojne veletrgovine, domače in tuje, bodo zastopane v častnem številu. Njihovi vsakovrstni stroji, ki bodo cel čas trajanja sejma v pogonu, bodo oživljali sejmšče. Zelo bogato bodo zastopane tudi usnjarska, lesna in kemična industrija z najboljšimi svojimi izdelki.

Preskrbljeno bodo letos tudi sicer za vse potrebe udeležencev. Ker se je lani opazila pomanjkanje gorkih jedil na sejmšči, bo letos uprava velesejma postavila velesejmsko restavracijo, kjer se bodo po zmernih cenah dobila tudi gorka okrepčila, od pripravljenosti na najfinjši.

Velesejmski »Vestnik« je zbudil splošno zanimanje in je povpraševanje po njem tako veliko, da je prva številka kljub visoki nakladi morala iziti še v drugi izdaji. Koncem meseca izide druga številka, ki bo po svoji vsebini še zanimivejša in pestrejša od prve. Inšerti v »Vestniku« imajo velik uspeh in priporočamo tiskarjem, da se poslužijo te ugodne reklamne prilike.

Z razdeljevanjem prostorov se je deloma že pričelo, zato naj vsi zamudniki smpreje pošljejo svoje prijavitelje Uradu ljubljanskega vzorčnega velesejma v Ljubljani, Gosposvetska cesta, telef. int. 140.

Zunanja posojila.

Kakor smo s obžalovanjem slišali, so izpogajali finančniki, s katerimi se je pogajala naša vlada za posojilo, stali pogoje, da mora vlada velik del sprejetega denarja uporabiti za nabavo v deželi, od koder denar prihaja. To je metoda, ki so se je posluževale evropske vlade in banke v prejšnjih časih napram Turčiji in ki jo je poskušala Avstroogrska leta 1906. brezuspešno napram Srbiji, nakar je prišlo do carinske vojne.

Ako se pa stavijo taki pogoji danes iz dežele, kakor so Zedinjene države, se mora reči, da so popolnoma brez pomena. Cilj, za katerim se naj s tem stremi, se doseže itak sam od sebe. Kakor dolgo stoji tečaj ameriškega dolarja tako visoko, ne bo nihče hotel izveči ameriških dobroimetij. Ako imejatelj takšnih dobroimetij, t. j. dežela, ki je prejela v Ameriki posojilo, ne more uporabiti denarja samega tam, ga more s podražanjem prodati oni deželi, ki res potrebuje ameriška dobroimetja za poravnavo tamošnjih naročil, ki jih ne more kje drugje napraviti.

Ugovarjalo se je, da brez gori omenjenega pogoja evropske dežele, ki dobi kredit v Zedinjenih državah, uporabljajo te za nakupo v tretjih deželah. Kaj je na tem? Ako tretja dežela vzame ameriška dobroimetja, dokazuje to samo, da potrebuje takšna in da se bo denar indirektno potem vendarle uporabil v Zedinjenih državah. Vse tri dežele bi pri tem profitirale. Jugoslavija n. pr. bi mogla svoja ameriška dobroimetja iz posojila uporabiti za nabavo industrijskih predmetov v Češkoslovaški in Češkoslovaška bi si mogla s tem nabaviti življenjske potrebščine in surovine iz Amerike. Ameriški denar bi tudi nadalje ostal v Ameriki, samo Jugoslavija bi krila svojo potrebo na industrijskih predmetih cenejših, kakor pa če bi morala dobaviti blago direktno iz Amerike. Konkurenca med Zedinjenimi državami in tretjo deželo se da mialiti samo v slučaju, kjer obe državi producirata enako izvozno blago, ako bi n. pr. kakšna evropska država svoje ameriške posojilo hotela uporabiti za to, da bi nakupila pšenico v Argentini, s čemer bi se severno ameriškim farmerjem z njihovim lastnim denarjem delala konkurenca.

Možnosti in kombinacije, kako si morejo razne evropske države pomagati druga drugo, da dobi v Ameriki kredite in uporabijo te za obnovo Evrope, so zelo številne. Vaakdo, vsaka finančna skupina, ki se iz dobičkarstva postavi proti temu naravnemu procesu, dojene svoj delež k oviranju hitre vzpostave zdravih normalnih gospodarskih razmer, pa naj še tako lepo govori.

Cepprav se Ameriki pri današnjih razmerah, kakor rečeno, ni treba bati, da se bodo krediti, ki jih drugim deželam dovoli, uporabili končno kje drugje kakor v Ameriki, bi vendar ne bilo na drugi strani prav nič obžalovati, če bi se v resnici del od 50 odstotkov celokupnega svetovnega zlata, ki se je nabralo v Ameriki, prenesel v obliki posojil v Evropo in tu sopomagal pri vzpostavi valut na zlato bazo. Samo na ta način se more postaviti pogoj za normalne mednarodne trgovinske odnose, ki bodo končno koristili vsem udeležencem, ki jim v resnici leži na srcu bodočnost in ne samo momentani dobiček.

Gen. konzul dr. Ivan Shvegel.

Izgledi na svetovno letino.

Začetkom unija so se čule v naši državi od vseh strani pritožbe radi suše, ki je postajala zelo opasna za Macedonijo in Hercegovino. Tekom zadnjih dni pa je padel skoro po celi državi dež, ponekod več, drugod manj. V Sloveniji je bil v celi dež. Vendar še ni dovolj vlažno. Najmanj pa se čuje pritožb o stanju pšenice, ki je ponekod prav dobra. Koruza drugače večinoma ni slaba, le zaostala je nekoliko vled suše. Oves je skoro po celi državi slab. Ječmen uspeva zelo različno. Ugodno vreme nam more dati v splošnem še precej povoljno letino. Zadnji dež je mnogo koristil.

Tudi v Madžarski so se pritoževali radi suše, ki je napravila že precej škodo. Zadnje dni pa je padel tudi tam dež, ki pa po poročilih iz Budimpešte ni bil preveč izdaten.

V Češkoslovaški so začetkom junija hriško totili radi suše. Slišali so se zelo pesimistični glasovi, ki so prorokovali podpovprečno in celo zelo slabo žetev. Suša je bila najhujša v pokrajinah, ki so že po naravi suhe, n. pr. v melniškem okrožju, dočim se v goratih obmejnih krajih in v gorati Slovaški ni tako poznala. Silno elabo stoji krma in se bo morala letos gotovo uporabljati tudi slama za krmo. Izdaten dež, ki je padel v zadnjem času, je precej potolažil pesimiste. Na dobro letino pa v nobenem slučaju ne moremo več računati.

Iz Rumunije poročajo še nadalje o dobrih izgledih. Od tam tudi nismo slišali pritožb glede suše.

V Italiji, zlasti v južni, potrebujejo po zadnjih poročilih mnogo dežja.

V Poljski se obeta povprečna žetev. Tudi tam je bila v početku junija huda vročina.

V Nemčiji je bilo precej dežja, ki je popravil slabo stanje posevkov.

V Angliji in Franciji so se posevki dobro razvili, samo da je tam dež še potrebnější, nego v Nemčiji. Istotako zelo toži o suši Španka.

V Indiji je v nekaterih pokrajinah huda vročina in suša, v večini pokrajin pa je vreme povoljno. Istotako v Avstraliji.

V Argentini se uradno cení preostanek pšenice, ki je še razpoložljiv za izvoz, na 880.000 ton, to je na mnogo več nego lani v istem času. Stokovnjaki sodijo, da je ta cenitev prenizka. Ravno tako dvomijo stokovnjaki nad upravičenostjo pritožb, da so nalihi zelo pokvarili nedavno požeto koruzo. Prvi na tržišču dospeli vzorci koruze namreč niso slabi.

te Zedinjenih držav se poročila stalno dobra. Službenih poročil se ni, a iz privatnih se more sklepati, da bo leto zelo dobra žetev. Ker je Amerika merodajna za svetovno letino, moremo letos po sedanjem stanju računati vsaj na povoljno svetovno letino, čeprav pač v Rusiji leži mnogo polja neobdelanega, kar bo zahtevalo mnogo uvoza.

Vled dobrega stanja posevkov v Ameriki na tamošnjih tržiščih tudi cene padajo in obetajo pasti na predvojno višino. Razpoloženje na svetovnem žitnem trgu je v splošnem mledo. Tendenco naraščanja kažejo cene menda samo v Avstriji, Madžarski in — Jugoslaviji. V Avstriji in Madžarski je bilo to razumljivo, ker sta valuti padali, pri nas pa so začele cene naraščati ravno takrat, ko se je dinar znatno popravil. Zakaj so začele pri nas cene naraščati ni povsem jasno. Trdi se sicer, da so temu krive že male zaloge, kar pa ni prav verjetno. Po našem mnenju zaloge ne morejo biti tako male, ker nismo ravno mnogo izvažali. Bržkone je v prvi vrsti zakrivila naraščanje cen suša, ki je obetala postati opasna, potem pa slabi izgledi v Madžarski in Češkoslovaški. Zadnji dež bo mogoče cene potisnil nazaj, samo če se ne bo našemu dinarju zopet pripetila kakšna nesreča.

NARODNA BANKA SHS.

Stanje 8. junija 1922.

Aktive (v milijonih dinarjev, v oklepajih razlike napram stanju 31. maja): kovinska podloga 360.0 (— 9.1), posojila 913.9 (+12.0), državni dolgovi 4.498.2, vrednost državnih domen 2.138.3. Skupaj 7.910.5 milijona Din.

Passive: glavnica 16.3, rezervni fond 2.0, novčance v obtoku 4.806.2 (+ 53.9), razne obveznosti 920.2 (+ 11.4), terjatve države za založene domene 2.138.3, saldo raznih računov 27.2. Skupaj 7.910.5 milijona dinarjev.

TRŽNA POROČILA.

Novi Sad, 14. junija. (Produktna borza). Pšenica baška odnosno sremska (78 kg z 2 odst.) zaključena po 390, ječmen baški (63 — 64 kg) ponujen po 300, oves baški odnosno sremski ponujen po 305, koruza ab Novi Sad ponujana po 317.50, ab ladja Sisak zaključena po 325, moka št. 0 (baza) zaključena po 550 Din.

Drobne vesti

— Naša trgovinska pogodba s Poljsko. Kakor poročajo iz Beograda, pričnejo pogajanja o trgovinski pogodbi s Poljsko v najkrajšem času. S strani zunanega ministarstva je za pogajanja določen dr. Velizar Janković.

— Sprememba naziva Narodne banke SHS. Narodna banka SHS se imenuje odtlej Privilegovana narodna banka kraljevine SHS.

— Zveza industrijev na slovenskem ozemlju kraljevine SHS, je sklicala svojo redno glavno skupščino za poslovno leto 1922 na sredo dne 21. junija. Skupščina se vrši ob 10. uri dopoldne v dvorani mestnega magistrata ljubljanskega.

Dnevni red predvideva poleg običajnih po statutu predpisanih poslov razpravo o za industrijo važnih trgovsko-, carinsko- in socialno-političnih vprašanjih. Za glavno skupščino vlada živahno zanimanje ter se pričakuje, da ji bo prisostvovalo mnogo zastopnikov oblastev in gospodarskih organizacij iz drugih pokrajin kraljevine. Dostop k glavni skupščini imajo le člani in vabljeni gostje. Člani se izkazuje s člansko izkaznico za leto 1921, vabljeni gostje pa z vabilom.

— Kmetiska posojilnica za ljubljansko okolico v Ljubljani naznanja, da zviša obrestno mero pri vlogah s 1. julijem 1922 na 4 odst. ter plačuje rentni in invalidni davek sama.

— Občinska hranilnica na Vrhniki je zvišala s 1. julijem 1922 obrestno mero za vse vloge od 3 na 4 odst.

— Gradnja ladjedelnice pri Zabrčju. Iz Beograda poročajo, da so člani zakonodajnega odbora napravili izlet do Zabrčja, kjer so si ogledali teren, na katerem namerava brodarski sindikat zgraditi moderno ladjedelnico in več delavnic za popravilo ladij in šlepov. Proračun za gradnjo predvideva vsoto 70 milijonov dinarjev.

— Eksportno i importno dioničko društvo v Zagrebu bo izplačalo 10 odst. dividendo, to je 40 K na delnico.

— Nova avstrijska notna banka. V avstrijskem finančnem ministarstvu se je vršilo z zastopniki avstrijskih denarnih zavodov posvetovanje, na katerem se je sklenilo, osnovati novo notno banko. Kakor posnamemo iz uradnega poročila, ima nova notna banka fundirati novčani obtoč avstrijskega oddelka Avstroogrske banke z deviznimi zalogami in drugimi zlatimi vrednostmi. Poročilo podurja, da so izključene vsakršne prisilne mere, zlasti devalvacija ali žigosanje novčanic. V svrhu hitre in strokovnjake izvedbe načrta so se postavili komiteji, ki bodo nemudoma začeli s pripravi za izvršitev pravil notne banke.

Sednaji bankovci ostanejo v obtoku in se ne zamenjajo za kakšne nove. Glavna svrha nove notne banke bo, obstoječi cirkulaciji bankovcev prikrbeti čim večje zlato kritje s pridobitvijo deviz in drugih zlatih vrednosti brez prisilnih mer. Vlada se postavi sama na čelo te fundacijske akcije s tem, da vloži v fundacijsko maso aktivne, izvrzajoče iz likvidacije Avstroogrske banke, in kreditne predjme, ki jih pričakuje od Francije in Italije. Banke same bodo osnovale iz lastnih sredstev fundacijski fond in vstopijo kot izmejitelji delnic v administracijo banke. Upravni svet izvolijo delničarji, samo predsednika banke imenuje država. Država se pri novi banki ne bo smela zadolžiti.

— Znižanje diskonta belgijske Narodne banke. Belgijska Narodna banka je znižala pred kratkim diskontno postavko od 5 na 4 in pol odst.

— Izvoz bakra iz Amerike je znašal v aprilu (v tonah): v Nemčijo 8090, v Francijo 6290, Japonsko 2890, Belgijo 1890, Anglijo 1750, Italijo 1700, Nizozemsko 1200, Švedsko 612, Španijo 512, Kanado 118, druge države 3000 ton.

Iz življenja in sveta

Izpreminjajoče se in nove zvezde.

Splošna je vera, da so zvezde stalnice neizpremenljive ter da je zvezdnato nebo večno nerazrušljivo. Stalnice so solnce okrog katerih se sučejo podobno našim planetom tudi v preminljivih slučajih zopet druga solnce (dvoezvezdja). Vse se giblje, a radi neizmernih oddaljenosti se morajo opazovati ta gibanja le z daljnogledi in spektroskopi. Pri nekaterih stalnicah pa opazimo tudi, kako iste spreminjajo v gotovih dobah svojo svetlobo.

V glavnem razlikujemo trije tipov spreminjajočih se zvezd. V ozvezdju Herkula se nahaja stalnica Algol. Celih 60 ur sveti kakor stalnica 2. reda, nato pa potemni tekom 4 in pol ure do 4. svetlobnega reda, nakar v istem času zopet poveča svojo svetlobo na prvotno velikost 2. reda. Pri stalnicah Algolovega tipa se je dogajalo, da se suče krog stalnice drugo temno telo, kakor se sučejo planeti krog našega solнца. To temno telo — planet, pride na svoji poti krog stalnice ter zakrije s svojo ogromno maso našim očem za gotovo dobo sijaj stalnice. Radi tega vzroka opazajo zemljani takorekoč zvezdne mrke, kar lahko imenujemo tudi periodično potemnevanje Algolne. Astronom Vogel je potom spektrelne analize dognal, da ima Algol v premeru 1707000 km in njegov temni spremljevalec pa 1336000 km. Medsebojna njuna oddaljenost pa znaša 5194000 km. V ozvezdju Lire se nahaja stalnica Beta v Liri. Ta zvezda spreminja tekom 13 dni svojo svetlobo zopet na poseben način. V nekaterih dneh zviša svojo svetlobo, nakar jo zopet zmanjša, nato pa zopet sveti še v močnejši svetlobi potem pa preide zopet na svojo prvotno manjšo svetlobo. Pri zvezdah Lirinega tipa pa povzroča to menjavo svetlobe tudi spremljevalec, ki pa je svetel. Pri teh tipih se sučeta dva solnce krog svojega težišča, njuna medsebojna razdalja pa je zelo mala. V ozvezdju kita se nahaja stalnica Mira, ki spreminja svojo svetlobo tekom 331 dni, brez kakšnega pravega reda, zato se jo tudi zove »čudna zvezda«. Pri teh tipih zvezd povzročajo svetlobno spremembo najbrže kakše spremembe na njih površinah, kakor morebitni izbruhi žarečih plinov ali pa nastajanje peg, podobnim pegam na našem solncu. Velezniki pa so nenadni pojavi takozvanih novih zvezd. Na mestu, kjer ni sijala prej nikakršna zvezda, se nenadoma pojavi zvezda, ki prekaša s svojim sijajem vse druge zvezde na nebu. Njena svetloba kmalu pojenja in otemni, da popolnoma zgine, tako da jo nitii z daljnogledi ni mogoče več opaziti.

L. 1572. je astronom Tycho Brahe prvi opazoval tak pojav v ozvezdju Kasiopeje. Nova zvezda v Kasiopeji je svetila kot najslajnejša zvezda neba, a dve leti pozneje je popolnoma zginila očem zemljanov. Takih pojavov se je tekom zadnjih stoletij zgodilo več slučajev na nebu. Toda dolgo si niso bili astronomi na jasnem, kaj pomenijo ti čudoviti dogodki. Šele v zadnjih desetletjih je prišlo s pomočjo modernih pripomočkov več luči v te zagonetne pojave. Dne 23. februarja 1901. se je pojavila v ozvezdju Perzeja nenadoma nova zvezda. Sijala je s svetlobo stalnic prvega reda. Na istem mestu, kjer se je pojavila nova zvezda, ni bilo še pred tremi dnevi prej nikakršnega najmanjšega sledu o kakšni zvezdi. Določeno mesto je bilo slučajno dne 19. februarja 1901. fotografiranim potom posneto, toda brez sledu o novi zvezdi. Na zvezdnarsh v Heidelbergu, Licku in Yerkesu so fotografirali in spektroskopično preiskovali Novo v Perzeju. Dognalo se je, da se je pojavila krog Nove svetovna megla, ki se je počasi širila in večala. Kaj se je dogodilo tedaj v teh nebeskih daljavah. Predno se je zasvetila Nova v Perzeju je bilo že ugaslo solnce. Na svoji poti pa je prišla v kosmični oblak ter se vnela. To svetovno katastrofo so lahko zemljani opazovali leta 1901. Svetloba, ki je izhajala iz vžgane zvezde, pa se je širila v svetovni megli s hitrostjo 300000 km v sekundi ter razsvetljevala tudi prej nevidno meglo. V kaki ogromni oddaljenosti se je dogodila katastrofa se razvidi iz tega, da je bilo opazovati to neizmerne hitrost svetlobe, ki se je širila v megli — da se je navidezno širila svetloba v megli prav polagoma.

Katastrofa Nove v Perzeju se je dogodila v resnici okrog l. 1800. in svetloba je rabila celih sto let, da nam je donesla vest o katastrofalnem koncu neke zvezde. Danes pa morejo le najboljši daljnogledi opaziti na istem mestu malo pojma majhno stalnico. Slična katastrofa se je zgodila tudi leta 1918. v ozvezdju Oriša.

Junjsko večerno nebo je prav ugodno za opazovanje vseh planetov. Merkurij sveti kot večernica, a koncem meseca že kot jutranja zvezda. Cel mesec pa sveti kot večernica planet Venera ter zahaja 2 uri za solncem. Oba velika planeta sta ves večer vidna v ozvezdju Devlice ter zahajata zjutraj po 1. uri. Prav lepo se opazuje Mart, ki vzhaja po 20. uri v ozvezdju Skorpiona. Sveti v močni rdečkasti svetlobi. Vsakdo ga lahko najde okrog 15./6. ko se bo nahajal o polnoči točno na južni strani neba.

Iv. Tomec.

Nedeljsko pismo

Redka cvetlica je med nami prijateljstvo. Mesto nje se bohotno razširja strupeni pleveli, kakor na primer intrigantstvo, hinavščina, breznačajnost, osebnostno sovraštvo, zavist itd. Tako je v vsem našem javnem življenju: v politiki in literaturi.

Aškerc.

Ne vem, ob kateri priliki je zapisal Aškerc te tako resnične besede: takih prilik je bilo več v njegovem življenju, kajti bil je velik mož. In ker je bil velik mož, je tumbol občutil resnico teh besedi. Takrat jih ni mogel povedati javno, kajti velik mož mora iti za svojim ciljem in ne sme ladjikovati in vzdihovati, ko ga napadajo njegovi nasprotniki in — prijatelji. Zapisal je te besede v pismu in smo jih čitali šele sedaj ob desetletnici njegove smrti v »Slov. Narodu«. Tam čitamo tudi sledeče Aškercove besede:

»Slovenska sodba je kakor vremen! Danes te hvalijo — jutri te bodo že z gojnicjo obmetali. Vse malenkostno in osebno. Klivkostvo dominira in demoralizira vse javno življenje, zlasti na literarnem in umetniškem polju.« (Mi bi rekli tudi na političnem polju)

In kaj je storil pesnik Aškerc, da te tolik na ta način o naših ljudeh? Nekaj verzov je prebrstilo zapisat, par pesmi je bil malo manj vradnih, ker je šlo pesniku

bolj za idejo nego za obliko, par del ni bilo na istem višku, kot so si želeli kritiki — in začeli so se napadi. Aškerc je dobro čutil, da nam manjka še marsikaj, načrtov je imel mnogo, hotel jih je izvršiti sam, kajti videl je, da je dela mnogo, delavcev malo — in očitali so mu takoj, da je površen, da ustvarja preveč itd. On pa je bil mož idej in ideje so ga tako zvalile za seboj, da ni gledal na take malenkosti. Drugim pa je bilo to glavno. Zato je pisal v pismu: »Čudni časi! Zopna doba. Glavna reč je vendarle osebno poštenje.« Drugi pa tega osebnega poštenja niso vpoštevali, ampak so pisali uničujoče kritike z nekim posebnim veseljem, in nazadnje se je našel »kritik«, ki ni v svojem življenju dokazal še prav nič velikega, pa je napisal, da bo imel z njim opraviti vsak, kdor zapiše še o Aškercu pohvalno besedo...

V tistih časih je napisal Fr. Govekar v »Slovanu« nekaj resničnih besed pod naslovom »Mlaj«. Povedal je, da je naše javno življenje podobno vasi, sredi katere stoji mlaj. Pa gredo dečki in plezajo navzgor, kajti tam pod vrhom je venec in kdor pripeza do venca, je zmagovalce. In plezajo drug za drugim. Spodaj je težje plezati nego zgoraj, kajti spodaj je deblo široko. Ko pripeza deček par metrov visoko, mu ploskajo, potem gledajo molče, kako se vzpenja navzgor, ko pa prepleza najtežji del in se pomika že proti vrhu, hej, to postane krik in vik. Nekaj jih pleza za njim. Ti čutijo sami, kako težka je pot navzgor. Toda oni, ki stoji na tleh! Zakaj bi ravno ta prišel do vrha? Hal,

dol z njim! In že je padel prvi kamen. Takol slede drugi — in toča se vsuje proti vrhu, kjer se dečko vzpenja navzgor. Ko bi bil tujec, bi mu še morda privoščili, ampak domačinu — ta vendar ne sme zmagati. In s kamenjem podijo drznega plezavca, da bi zdrknil po mlaji navzdol. Samo da bi uživali tisto radostno zlobnost: Pa le nisi prišel do vrha!... Na to nihče ne pomisli, da bi bil njegov uspeh tudi uspeh cele vasi. Kaj šele, če bi se bil pri plezanju poslužil kakšne pomoči, recimo kakšne grčice, ki ravno molji iz debela. No, to bi ga nagnali že z očitki, da je gojufal in onl, ki bi bil najbolj jezni, ker sami ne znajo plezati, bi ga celo pretepili. Tako je bilo, je in bo.

Pa tako je bilo, je in bo tudi drugod po svetu. Tu na ta, tam na drug način. Poštenega in nesebičnega Aristida so obsodili Atenci, ker jih je zapeljala zavistna agitacija njegovih nasprotnikov, Cezarja so umorili Rimljani vkljub temu, da jim je priboril celo Galijo in ustvaril temelj velikemu rimskemu imperiju. O vsem tem smo imeli priliko premišljevatii zadnje dni. Vsestransko žurnalistično delovanje gosp. Kamenarovića nas ni vzmirljalo, kajti bilo je jasno, da vsaka stranka potrebuje sredstev za svoje javno delo, in da imajo vse stranke za seboj gospodarske organizacije in denarne zavode. Kamenarović torej ni prinesel nič takega, kar bi nas bilo nenadoma začelo. Pobrjal je le kamen, ki je ležal na cesti, in je začel kamenlati. On je kolikor toliko tujec pri nas in ima svoje namene. Bolj zanimivo je bilo dvojile: kdo je naštetel Kamenaroviću, naj vrže prvi kamen, in pa: kako so se obnašali drugi, ko so ta kamen videli. In pri tem smo se spomnili na gornje Aškercove besede. V tem je zapopadana ona stara povest o mlaju. In m slovenski demokrati, ki ne poznamo ne starinov ne mladnov, ampak vidimo samo, da je treba povsod velikega dela za napredek naše države in nacionalne ideje, da je mogoča ureditev države le v energičnem parlamentarnem delu, da je treba združenja velikih strank, da to delo čim bolj napreduje — in da je treba v strankah pred vsem zmožnih ljudi — smo z obžalovanjem opazili, da gosp. Kamenarovića niso vodili samo finančni nameni, kajti on kot ravnatelj banke ima opravka samo s svojim prednikom — ampak je bila tu vmes zopet takozvana »domača politika«. »Malo nas je in še to betov bodo nam brezvestneži v kratkem ugonobili«, je pisal Aškerc. Demokratov je v Sloveniji malo, v Jugoslaviji zelo mnogo — in zadnji dogodki ne bodo prinesli političnih uspehov.

Ali pa! Morebiti bo marsikdo opazil ozadije in bo videl, da je tem bolj treba stati na svojem mestu. Govorilo se je o čiščenju. Naj se razčisti. Onl, ki so jim ideje več nego osebnosti, se ne bodo zamažali v svoji zvestobi do stranke, ki so jo doslej priznavali za pravo predstaviteljico jugoslovanskega nacionalizma. Drugi bodo odpadli, kar bo dokaz, da jih v stranki niso držale ideje. Slo jih je že mnogo prej in se love sedaj za gesli tujih strank Gesla, gesla! Gesla so po cenl. Delati programe in stranke ni težka stvar: izvrševati program in za notno

stranke uveljavljati v življenju — to je težje. Treba je za to dela in sredstev. Stališče, da namen posvečuje sredstva, se lahko razlaga tudi v slabem zmislu. Sredstva strank so povsod enaka: to je denar. Imamo tudi stranke, ki doživajo denar od zunaj, gotovo ne v »dober namen«. Nameni strank so različni: pravemu demokratu je dovolj, da pogleda te namene in potem razume, zakaj je treba, da ohranimo močno demokratsko organizacijo. Sila organizacije pa ni samo v voditeljih, ampak v vseh članih stranke, in v tem oziru se opazuje preveč pasivnosti. Posledica tega je, da smo pripravljeni takol verjeti vsem spletkam, ki se plečejo proti voditeljem, kajti le kdor dela sam, vé ceniti tudi delo. Požrtivornost za ideje stranke je dokaz notranjega prepričanja. Ta požrtivornost se kaže v delu in borbi. Ljudje, ki gledajo samo od daleč, se hitro pripravljeni verjeti, verjeti vsem klevetam, ljudje, ki delajo z nami, ne bodo postili blati voditeljev, ker dobro vedo, koliko truda stane, preden pridemo na tem ali onem polju za en korak naprej.

Slovenska demokracija preživlja preizkušnjo: ni prva, ni zadnja. Povod so !! dale zgoraj navedene Aškercove besede. Vprašanje je, ali se bomo pokazali boljše in silnejše, nego se zdimo našim nasprotnikom. Treba je premagati notranje slabosti, ki se kažejo v letargiji, nezaupanju, neodločnosti, zato pa več dela, vere in samozavesti — in izšli bomo okrepljeni izpred kamenjanja nasprotnikov. Kamenje naj pade nazaj na one, ki so kamenjali. Sava.

Devetstopetnajsto

Tragedija naroda.

«Dobro, toda danes gori država, kaj drugega je vaša tetka. Države ne smejo upravljati tetke.»

Gruče, stoječe po ulicah ne opazijo dvornega voza, kajti nobena stvar jih več ne zanima, apatični so postali in ni dogodka, ki bi še izzval njihovo zanimanje. Ljudstvo je videlo kralja na lojternicah, vrhovno poveljstvo v planinah, poveljnike brez vojske, ministre brez oblasti. Sijajne družine, ki v Beogradu niso niti do Kalimegdana mogle brez avtomobila, gazijo cestno blato.

Bogataši stradajo kakor siromaki in poginjajo ob cesti. Srce je prepolno občutkov, zamrlo je vsako čustvo, živci so otopeli. Z ravnodušjem opazujejo ljudje vsak pojav, češ, tako mora biti, kakor je.

Edino za kruh se še brigajo, kajti velika težava je zanj. Spetoma so se živahno razgovarjali in verovali različnim vestem, toda danes je položaj jasen, vsakdo ve, kam bo treba, a ceste ne pozna nihče.

Do Prizrena smo se unikali pred sovražnikom, toda nadaljnja pot pomeni zapustiti domovino in se posloviti od vseh nad. Ves čas smo pričakovali, da pridemo v Prizren na zaščitni cilj in najdemo zaščito. Sedaj pa je slehernemu zastal odgovor. Kamorkoli se podaš, dve, tri ure od Prizrena si že na meji kraljevine Srbije. Torej v tujino, se vprašuje vsak skrbno in obupano, kajti ta tujina so nepregledne planine, ta tujina pomeni za nas glad in višek trpljenja.

V Prizren so vodile različne ceste, po katerih so lahko vozili vozovi in avtomobili rodbine, vso notranjščino hiše, zaklepe moke in hrane. Zdaj pa so ceste izginile in se izgubile v daljini. Za pčle dve do tri ure ostanejo še kašipot odhajajočim iz Prizrena. Za bajno ceno je treba kupiti konja, slabiča, ki ne vzame nase več, kakor malo moke in posameznega otroka. Kam pa sedaj z vso prtljago, katero so privlekli do Prizrena, kam z družino? Kako naj se podajo brez hrane in prtljage peš v planine, kjer ni ne vasi ne strehe, ne ognja?

77

In resnično. Strašen pogled se je odpiral očem, kako se je uničevalo in razbujalo različne stvari. Nekateri so prodajali, toda kako? Pred mojimi očmi je nekdo prodal francoski šporet, krasen gugalnik za dva dinaria, 12 pletenih stolov za sedem dinarjev, lep otroški voziček za štiri dinarje.

Kupcev je bilo dovolj, posebej mohamedanci so radi kupovali vse, kar je prišlo pod roko. V začetku za denar, pozneje pa za različne predmete: moko, kavo in podobno. Cena srebrnega denarja je tako poskočila, da ti je kupec prav rad ponudil 10 dinarjev v papirju, če si zahteval za stvar tri v srebru.

Komur se je smililo prodati, je raje zažgal svoje stvari. Konji, tudi slabiči, ki ne bodo zdržali niti dan ali dva hoda, so bili na prodaj po 50 do 80 dinarjev. Če ga nisi kupil danes, si drugi dan plačal zanj dvojno ceno, kajti zvedelo se je, da kupuje vrhovno poveljstvo veliko število konj in cene so poskočile hipoma. Šušljalo se je, zakaj pač potrebne vrhovno poveljstvo toliko konj.

«Čemu jim bo 200 konj?» stoka nesrečni oče, ki že dva dni zamašča konja.

«Čemu jim bodo? Ko bi ti vedel, koliko žen in koliko sorodnikov se je zateklo v okrilje vrhovnega poveljstva, bi pač verjel, da bo 300 konj premalo za poveljstvo.»

«Pa kuhinja vrhovnega poveljstva?» se oglasi uradnik okrožne blagajne, na kateri se jasno poznajo sledovi gladi, toda sicerovi izginulega podbradka pričajo, da je bil nekoč ljubitelj dobre kuhinje.

«Kaka kuhinja?» se začudi obupani oče.

«No kuhinja vrhovnega poveljstva. Še v Prizrenu ima jedilni list s predpisanim številom jedi.»

«Torej država razpada, a kuhinjo vozijo še vedno s seboj?»

«E, država. Država je eno, kuhinja drugo. Kuhinja vrhovnega poveljstva je tradicija, v vseh časih enaka. Kako morate zahtevati, da se državi na ljubo razbije tudi kuhinja.»

Kupovanje konj za vrhovno poveljstvo je preplašilo ljudstvo tudi v drugem oziru. Pomenilo je pač, da vrhovno poveljstvo zapušča domovino in da je nastopil poslednji trenutek rešitve. Nič netočnega niso bile te slutnje, kajti oglašali so se

že glasovi, da je pot v Debar nemogoča, ker so Bolgari zavzeli Gostivar. Zaman so zdaj vse nade na odhod preko Debra in Ohrida v Bitoli.

Vrhovno poveljstvo se je do poslednjega ukvarjalo z mislijo, da se preko Ljum-kule poda v Debar in Bitoli, kjer se potem prav lahko umakne v Solun. Karavane so že vse dni odhajale po tej poti. Tudi diplomatski zastopniki različnih zavezniških držav so nameravali ta pohod. Razpored njihovega potovanja je bil že odrejen in spremljati bi jih moral konjeniški polk. Toda sedaj jih je ministrski predsednik poklical k sebi ter jim razodel, da so Bolgari zavzeli Tetovo in Gostivar in ker neprestano napredujejo, se lahko zgodi vsak trenutek, da bo pot v Debar presekana. Zato izjavlja vrhovno poveljstvo, da ne sprejme nikake odgovornosti za varnost zavezniških predstavnikov. Ne preostaje jim pač nič drugega, kakor oditi preko Djakovice in Peči. Že se vračajo ljudje iz Ljum-kule, ki prinašajo s seboj točne vesti o nevarnosti. Do tega trenutka se je pomirila že večina beguncev z mislijo, da se poda preko Bicana in Debra. Neprijetnosti bodo trajale dva ali tri dni, toda umaknili se bodo v edini svobodni del Srbije, v Ohrid in Bitoli. Če bi sovražnik zavzel tudi te pokrajine, bi železnica v eni uri prestavila begunce na Grško. Vse druge poti pa so vodile v tujino, v neznane kraje, v negotovost. Razumljiva je bila obupana preplašenost beguncev, ko se je razširila vest, da je cesta v Bican zaprta.

Dokler so se zavezniški poslaniki pripravljali, da odidejo čez Ljum-kulo in Debar, se ljudstvu ta ukrep ni zdel prav nič čudnega. Po tej poti se zopet vrnejo v Srbijo, kar pomeni zanje daljnjo, temno, nejasno nado. Poslanike so njihove vlade gotovo obvestile o vsem položaju in kakor hitro ostanejo pri srbski vladi in se napotijo v Bitoli, je vzbujal ta ukrep v ljudstvu zaupanje, da se bo še v poslednjem trenutku vse rešilo. Toda, kakor hitro se poslove od vlade in odidejo v tujino, je pač nastopil konec vsega. Ljudstvo je zategadelj obstopilo vozove poslanikov, izpraševalo kočijaže in naposled glasno izpraševalo: «kam greste?» Ko pa so konji zavili preko bistriškega mostu proti Podrimlju, se je omajala v ljudstvu poslednja vera in vsi načrti so se zrušili.

(Dalje prihodnjik.)

Naznanilo.

Ivan Ogorelec, ustanovitelj tvrdke F. P. Vidie & Komp. leta 1888, naznanja, da je izstopil iz te tvrdke.

V družbi z gosp. J. Kalmuzom, tovarna glinastih peči in štedilnikov, bodeva vodila pod tvrdko

KALMUS & OGORELEC

trgovino s pečmi in glinastimi izdelki.

Posebno opozarjajo, da bodeva imela vedno v zalogi izborne patentovane lütsche peči, specialne pekavske plošče, ploščice za obložitev sten itd.

KALMUS & OGORELEC.

Pisarna: Dunajska cesta št. 14.

1889

L. Mikuš

Ljubljana

Mestni trg 15

izdelovatelj dežnikov

Na drobno! Na debelo!

Zaloga sprehajalnih palic.

534 Popravila točno in solidno!

Jayna 1887

prostovoljna dražba

pohištva za jedilnico, omare

za knjige in obleko in nekaj

preprog bo v nedeljo 25. ju-

nija v Domžalah, Gasilni dom.

EKSPORTI

EKSPORTI

Veletrgovina haloških vin

Vinko Stoklas

Sv. Andraž v Haložah, želez. postaja Ptuj

priloga svojo bogato zalogo namiznega, kakor sortiranega vina, iz haloških in ljutomerskih gor, posebno pa garantirano pristna mašina vina. Solidna dobava po ugodnih cenah. V sredini vinogradov. Cene brezkonkurenčne. 1458

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

POZIV

k subskripciji novih delnic XII. emisije.

S sklepom občnega zbora delničarjev od dne 24. aprila 1922 k temu pooblaščen upravni svet Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani je sklenil provesti zvišanje delniške glavnice

od K 50,000.000.— na K 80,000.000.—

z izdajo

75.000 novih delnic po K 400.— nomin.

pod sledečimi pogoji:

- 1.) Dosedanjim delničarjem pripada pravica subskribirati na podlagi 5 starih 2 novi delnici po tečaju K 650.— tel. quel.
- 2.) Odlomki delnic se ne upoštevajo.
- 3.) Novi delničarji morejo subskribirati delnice po tečaju K 850.— tel. quel. Repartacija teh delnic je pridržana upravnemu svetu. Za nedodeljene delnice se vplačila vrnejo do 31. julija t. l.
- 4.) Protivrednost subskribiranih delnic je vplačati takoj pri subskripciji.
- 5.) Subskripcija se vrši od 15. do 30. junija 1922.
- 6.) Kot subskripcijska mesta so določena:
 - a) Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani in njene podružnice: v Brežicah, Celju, Gorici, Kranju, Mariboru, Metkoviću, Novem Sadu, Ptuj, Sarajevu, Splitu in Trstu.
 - b) Hrv. Slav. zemaljska hipotekarna banka v Zagrebu.
 - c) Beogradska ujedinjena banka v Beogradu, Hotel Moskva.
 - d) Zivnostenska banka, Filialka Wien na Dunaju.
 - e) Zivnostenska banka v Pragi.

6.) Nove delnice so deležne dobička za drugo polovico leta 1922, opremljene s polkuponom št. 22 in se izroče subskribentom proti vrnitvi začasni potrdil do konca leta 1922.

7.) Azijski kurzni dobiček se dodeli po pokritju izdajnih stroškov in pristojbin pokojninskemu in stavbnemu rezervnemu fondu banke.

8.) Vspeh emisije je zjamčen po garancnem sindikatu.

V LJUBLJANI, dne 7. junija 1922.

Upravni svet.

1780

Domače vesti

*** Rektorska volitev na ljubljanski univerzi.** Pri rektorski volitvi v petek je bilo oddanih 37 glasov. Pri ožji volitvi med prof. Ušeničnikom in prof. Plemlem je glasovali po volji knezoškofijskega ordinarijata sledeči profesorji: 7 teologov, 6 juristov (gg. Krek, Lanajne, Pitamic, Kušej, Skumović in Zolger), 3 filozofi (prof. Prijatelj, Nachigall in Osvald), 2 tehnika (prof. Hinterlechner in Plečnik) ter celokupna medicina (prof. Serko, Plečnik in Frankenberg). Med volilci gospoda Ušeničnika so torej prav interesantna imena. Pri prvi volitvi so bili kandidati profesorji Lukman (teol.), Ušeničnik (teol.) in Plemelj (fil.). Z verodostojne strani se nam poroča, da so nekateri posvetni profesorji (pravijo, da so bili juristi), sami preko posrednikov zaprosili intervencijo milostljivega gospoda knezoškofa v prilog profesorju Ušeničniku! Potrudili se bomo, da avtentično doženeo resničnost tega poročila, ki se nam zdi tako gorostasto, da zamenkrat ne moremo vanj verjeti. Take profesorje, ki hodijo škofa prosit, da jim postavi kandidata, je treba nemudoma imenovati za duhovne svetnike ter jih premestiti iz akademske avle v stolni kapetli.

*** Kraljica o Bledu.** Posebni poročevalac beograjskega «Vremena» je na Bledu govoril s kraljičino dvorsko damo gospo Kantimer, ki mu je pripovedovala med drugim sledeče: Kraljica je neobičajno oduševljena od Bleda. Vzhučena je od prijetnega sprejema in nikdar ni pričakovala, da bo videla take lepote v državi, kateri je sedaj kraljica. Poročevalac «Vremena» je izvedel, da ostaneta kralj in kraljica precej dolgo na Bledu.

*** Kraljevska dvojica v Kranjski gori.** Na praznik, dne 15. t. m., je posetila kraljevska dvojica tudi Kranjsko goro, obmejni kot med Italijo in Avstrijo. Ogledala sta si prekrasno dolino Pišeno. Ljudstvo je kralja takoj spoznalo in priredilo kraljevski dvojici prirčno ovacijo. Pred hotelom «Razor» je dal kralj ustaviti avto, kjer ga je v kratkih in jedrnatih besedah pozdravil letoviščar gosp. Milan Ribar, brat predsednika narodne skupščine. Med viharim vzklikanjem se je kraljeva dvojica odpravila. Vkljub temu, da ljudstvo ni bilo obveščeno o visokem posetu, se ga je vendar v naglici nabrlo veliko število. Upamo, da jima je ugajal priprisan pozdrav ljudstva, predvsem pa naše, gore ter pričakujemo, da ju bo prirodna lepota teh krajev zopet privabila v našo sredo.

*** O proslavi kraljeve poroke** smo dobili poročila iz nad 100 različnih krajev ljubljanske in mariborske oblasti. Iz vseh poročil odseva pravo narodno in državljansko mišljenje in topla ljubezen do domovine in kralja. Zato nam je tem bolj žal, da ne moremo teh poročil prinesiti, ker bi morali izdati samo za objavo teh poročil izredno število. *** Odlikovanje.** General Krsta Smiljančič, bivši komandant Dravske divizije, je bil odlikovan z velikim križem Romunske Zvezde.

*** Po odpovedanem shodu.** Projeli smo: «Odbor za pravni prerod naroda» želi, da se pove, da shoda zoper sedanjo modo ni sklical on in da nima z njim nič opraviti, ampak uredništvo «Preroda» na svojo odgovornost. — Kalan. — Ta gospod piše s svinčnikom na majhnem papirčku to svoje obvestilo, za katerim se krije priznanje velike blamaže. Vsa Ljubljana se smeje danes preveliki gorečnosti in razburjenosti. Pri tej priliki naj navedemo še drug primer, kako nenpravno čutili nekateri gospodje v svoji gorečnosti. Dva duhovna gospoda se razgovarjata pri pogledu na triletno punčko: «Glej-te, kako nesramna je že moda v Ljubljani!» Ta triletna punčka je imela kratko krilce, kratke nogavice, nožice pa od meč do malo nad kolenčka gole. In to je duhovnega gospoda tako razburilo, da je z gornje besede izrekel naš lašč prav glasno, obrnjen pri tem proti materi dotične nedolžne punčke. Ali naj se jezimo nad nesramnostjo dotičnega gospoda ali nad njegovo pokvarjenostjo? Morda je ta gospod uredništvu «Preroda» znan?

*** Pašić gre na letovišče.** V vladnih krogih se zatrjuje, da odpotuje ministrski predstojnik Pašić na nasvet zdravnikov zopet na odlič, najbrže na Blei, kjer se že nahajata njegova soproga in hčerka.

*** Otvoritev zagrebskega velesejma.** Včeraj dopoldne se je vršila ob veliki udeležbi občinstva svečana otvoritev zagrebskega velesejma. Otvoril ga je predsednik sejna Josip Ratković, nakar je imel minister pravde dr. Marković kot zastopnik trgovskega ministra daljši govor, v katerem je med drugim naglašal, da je zagrebski velesejma nov dokaz konsolidacije države in gospodarskega napredka. Izjavil je tudi svoje trdno prepričanje, da ima Zagreb v naši državi nedvomno veliko bodočnost.

*** Tretji profesorski kongres** se bo vršil letos v Ljubljani, in sicer v dneh 7., 8. in 9. septembra, med kongresom pa občini zbor sekcije Ljubljana.

*** Zaneli v Kraljevici.** V četrtek je prispel v Kraljevico bivši predsednik reške vlade, prof. Rihard Zaneli, in izjavil reškimi poslanecem, ki se nahajajo na jugoslovanskem ozemlju, da bo v najkrajšem času konec trpljenja reške-

ga prebivalstva, ker je neposredno pričakovati ratifikacije sporazuma med Italijo in Jugoslavijo.

*** Zvišanje štipendij za naše dunajske dijake.** Ministrstvo prosvete je od ministrskega sveta zahtevalo kredit v znesku 1.341.000 Din za štipendiste v inozemstvu za meseca julij in avgust. Ministrstvo prosvete obenem predlaga, da se štipendistom na Dunaju zvišajo štipendije od 450 na 800 Din z ozirom na neverjetno draginjo, ki je zavladala na Dunaju.

*** Promocija.** Na češki univerzi v Pragi je bil včeraj g. Valentin Fister iz Kranja promoviran za doktorja vsega zdravilstva.

*** Iz državne službe.** Finančni svetnik Sedlar je premeščen iz Celja v Maribor in nastopi te dni svoje novo službeno mesto. Celjska «Nova Doba» naglašja pri tej priliki, da izgubi Celje z g. Sedlarjem delavnega simpatičnega moža. Bil je komisar Mestne hranilnice celjske ter si je kot tak pridobil velikih zaslug za sanacijo zavoda, ki je ob prevaru kot dedščina nemške uprave nosil težko breme avstrijskih vojnih posojil. G. Sedlar je bil tudi delaven član celjskega občinskega sveta.

*** Ostanek na državno službo.** G. Anton Hupka, inženjer pri gradbeni direkciji v Ljubljani, je podal ostavko na državno službo.

*** Zakon o zavarovanju delavcev,** ki je bil pred par dnevi objavljen v «Uradnem listu», izide prihodnji teden kot posebna knjižica pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

*** Smrtna kosa.** V četrtek zjutraj je umrl v tukajšnji biralnici po dvomesečnem bolehanju g. dr. Ivan Janežič, profesor bogoslovja v p. in konsistorialni svetnik v starosti 67 let. — V petek je po dolgotrajni bolezni umrl g. Hinko Seljak, trgovec in posestnik v Ljubljani.

*** Umrla je včeraj v Dolskem pri Ljubljani** gospa Ana Zupančič, posestnica gostilničarke in trgovka, po kratki mučni bolezni. Pogreb bo v ponedeljek ob devetih dopoldne na pokopališču k sv. Agati. N. v. m. p.

*** Domači knjižni posteljeve sra.** Prejeli smo: Te dni se začele širiti med lovskimi družbami občine St. Vid na Ljubljano in družbo občine Zgornja Siska grozne novice, da je našel eden najstarejših in najbolj izkušenih lovcov St. vidske občine, Jožek S., pred nekaj dnevi ustreljeno srno, katere se pa v tem času ne sme streljati. Šišenski lovci so se za ta grozen zločin začeli zelo zanimati. Na lice mesta je odšla takoj komisija lovskih paznikov, kateri so končno konstatirali, da je ona srna čisto navaden domači kozel, kateri je poginil že meseca februarja nekemu kmetu. Zgornje šišenski lovci so ga kmalu našli in ga imeli za vado vran in skopcev. Iz tega okostja pravega svinarskega kozla, kateri ima na nogah še nekaj bele dlake, je postala po Jožkovem prepričanju čisto sveža srna, katere je naredila med obema lovskima družbama veliko razburjenje in prerekanje. Gospodje lovci, prepričajte se sami, predno verujete, da ne boste streljali sami takih kozlov, kakršne strelja vaš Jožek.

*** Viharno zborovanje gostilničarjev v Mariboru.** V petek popoldne se je vršilo v Gambirnovi dvorani v Mariboru viharno protestno zborovanje gostilničarjev in kavarnarjev proti sklepu občinskega sveta, po katerem se bo po 22. uri po gostilnah, po 23. uri pa po kavarnah pobiral od gostov občinski davek v znesku enega dinarja. Dvorana je bila nabito polna zborovalcev in so bili navzoči tudi zastopniki občinskih klubov vseh strank. Zborovanje je vodil predsednik gostilničarske zadruge Rožanc, govorili pa so tudi kavarnar Klešč in restavratelj Valjak in Stikler. Socialnodemokratski občinski svetnik Bahun je skušal braniti «duhoviti» sklep večine občinskega sveta, a so mu vsi brez izjeme ugovarjali. Zborovanje je trajalo štiri ure in je bila končno soglasno sprejeta resolucija, ki energično protestira proti tej odredbi, ki škoduje prometu in grozi uničitvi gostilničarske obrti. Govorniki so najbolj nastopili zlasti proti temu, da bi morali gostilničarji in kavarnarji sami pobirati davek od gostov. Občna je sedaj na intervencijo gostilničarske zadruge pristala na to, da bo po večjih lokalih sama po svojih organih pobirala davek.

*** Na državni gimnaziji v Kranju** se bodo vpisovali učenci za I. razred v nedeljo dne 25. junija 1922 od 10. do 12. ure. Zglasiti se morajo starši ali odgovorni namestniki pri gimnazijskem ravnatelju in prinesiti s seboj krstni (rojstni list) in obiskovalno izpričevalo za sprejem v srednje šole, v katerem morajo biti redi iz verouka, slovenščine in računstva. Vnvanji učenci se lahko priklase pisмено, če pošljejo omenjene listine po pošti do dne 25. junija. Sprejemni izpiti, ki se v istem šolskem letu ne smejo ponavljati, se bodo vršili v torek dne 27. junija od 9. ure dalje.

*** Deška in dekliška meščanska šola v Trzinu** konča šolsko leto 1921/22 v sredo dne 28. junija. Ta dan priredi razstavo ročnih del v šolski telovadnici, ki se otvori ob devetih zjutraj in bo odprta celo sredo in na praznik dne 29. junija od 8. do 18. ure. Vstop prost. V jeseni se otvori ta še IV. razr., tako da bo šola popolna. Vpisovanje za novo šolsko leto bo v sredo dne 28. junija od 10. do 12. ure in v sredo dne 13. septembra od 8. do 12. ure. Rečni pouk se prične v četrtek dne 14. septembra 1922. ob 8. uri zjutraj. K vpisovanju prinese na novo

vpisovalni učenci zadnje šolske izpričevalo, rojstni list ali izpisek iz rojstne knjige ter izpričevalo o cepitvenju koz. — Za obilni obisk razstave prosimo — ravnanje.

*** Državno žensko učiteljsko v Mariboru.** Vpisovanje v I. letnik in sprejemni izpiti se bodo vršili dne 30. junija 1922 od 8. ure dalje. S seboj je treba prinesiti: krstni list, zadnje izpričevalo, lepopisni zvezek, nekaj risb in ženskih ročnih del. Druge podrobnosti na črni deski v I. nadstropju zavoda.

*** Poseben vlak za sokolski zlet** mariborskega sokolskega okrožja v Ruše, ki se vrši danes, odpelje iz Maribora (glavni kolodvor) ob 13. uri. Dovoljena je polovična vozna cena za vse udeležence zleta.

*** Prošnja za pomiloščenje atentatorja Stejiča.** Ker je kasacijsko sodišče v Beogradu potrdilo razsodbo prvega sodišča, s katero je bil Spasoje Stejič, ki je izvršil dne 29. junija 1921 atentat na regenta Aleksandra, obsojen na smrt na vešalici, je njegov zagovornik odpotoval včeraj iz Beograda na Bled, da prosi osebno kralja za pomiloščenje Stejiča.

*** Stavka v Strojnih tovarnah in Hvarnah.** Uradništvo in delovodje v Strojnih tovarnah in Hvarnah je stopilo v soboto dne 17. junija ob 11. uri v stavko, ker podjetje ni ugodilo njih zahtevam vkljub ponovnim in dolgotrajnim pogajanjem.

*** Spalni vozovi.** Pisarna Waggon-Lits, Ljubljana, Dunajska cesta 31, tel. št. 106, nam javlja, da vozijo spalni vozovi redno vsaki dan, in sicer: Ljubljana-Dunaj brzovlak št. 10, odhod iz Ljubljane ob 0.32 uri ima spalni voz prvega in drugega razreda; Ljubljana-Zagreb-Beograd brzovlak št. 10, odhod ob 0.32 uri iz Ljubljane, ima spalni voz prvega razreda; Ljubljana-Trst brzovlak št. 13, odhod iz Ljubljane ob 21. uri ima spalni voz prvega razreda; Ljubljana preko Trsta v Pariz S. O. E. vlak, odhaja vsak dan iz Ljubljane ob 15.50 uri. Vsa pojasnila kakor tudi predprodaja železniških kart v pisarni. Družbe spalnih vozov (Zidar) na Wilsonovi (Dunajski) cesti.

*** Učiteljska konferenca v Ribnici.** Dne 22. junija se vrši v Ribnici uradna učiteljska konferenca. Prvi po osmih letih se sestane učitelstvo vnovič pri plodnem delu za stan in narod svoj. Skupno kosilo bo preskrbel ravnatelj meščanske šole g. Mervič ob prijavi na njegovo naslov.

*** Časlovič dan prireda danes mariborski akademiki** v prid Podpornemu društvu jugoslovanskih akademikov v Ljubljani.

*** Ljudska univerza v Mariboru.** V ponedeljek bo predaval ruski profesor Bostunski o Ljudski univerzi o glasnikih ruske literature v zadnjih 150 letih, v torek pa o razširjenju donjujskega pripovedovanja iz španije do Rusije.

*** Letina na Štajerskem.** Gorko vreme meseca junija je razvoj vinske trte zelo pospešilo. Trta je nastavila obilno in je opravljeno upanje na dobro vinsko leto, če le ostane vreme ugodno sedaj, ko je trta v cvetju. Na polju razen rži vse dobro kaže, le spomladansko dolgotrajno deževje je zakrivilo, da je v ozimni mnogo plevelja. Trava je redka in bo vsled tega malo sena. Če otave ne bo, bo zopet pomanjkanje krme.

*** Skrlatica v Brezji pri Mariboru.** Učitelju Zemljiču v Brezji sta zbolela sin in hčerka za skrlatico.

*** Najden utopljenec.** Iz Krke so te dni pri Novem mestu potegnili truplo približno 40 let starega neznanega utopljenca. V žepu je imel srečko mikronoskega Sokola št. 15.203. Truplo je že več tednov ležalo v vodi. Utopljenca so pokopali na novomeškem pokopališču.

*** Zastupil se je 33 let stari slaboumi** sin posestnika Lorenca Sagadina v Podložju pri Ptuj. V četrtek dopoldne je prišel k svoji materi ter ji potožil, da ga grize, ter povedal, da je spil osminko trpentinovega in osminka «črnega» olja. Mati mu je skuhalo črne kave, toda sin je ni več poskusil — umrl je v njenem naročju.

*** Vlom v poštni urad na Rečici.** Doslej neznani tatovi so v noči 13. junija vccimili v poštni urad na Rečici v Savinjski dolini in odnesli nad 12.000 kron uradnega denarja, vse znanke in torbiče poštne nabiralnice v Letusu.

*** Od tihotapev umorjen.** V vasi Ložboru na otoku Rabu so našli te dni strašno razmesarjeno truplo 21letnega mladeniča Franje Jandraševića, edinega sina bogatega posestnika, ki je nedavno se vrnil iz Amerike. Umorili so ga tihotapev, ker so se bali, da jih ne bi izdal. Aretiranih je osem umora osumljenih tihotapev.

*** Potepanje psov po trgu.** V zadnjem času se je pojavilo na Pogačarjevem in Vodnikovem trgu v Ljubljani mnogo psov, ki tavajo okrog brez vsakega nadzorstva in delajo veliko nadlego ter ponesežujejo razpostavljena živila. Vsled tega opozarja mestni magistrat lastnike psov, da jih v času, ko so razpostavljena živila, ne puščajo na trg, ter je mestnemu konjaču naročil, naj vse take pse brez izjeme polovi in pokolniti.

*** Izgubljen.** V gostilni pri Beliču (št. 6) je pozabil včeraj popoldne okrog pol 4. ure uradnik zavitek uradnih aktov. Pošteni najditelj se naproša, naj zavitek proti nagradi odda v naši upravi.

*** Zaspana Matjaževa vojska v Trzinu.** Poročajo nam: Ko se je leta 1920, mudil kraj Aleksander službeno v Sloveniji, je bil tudi Trzin aviziran, da dobi visokega gosta. Zaspani stari občinski zastop se

je zbudil pri tej priliki in po dolgem raziskovanju našel, da Trzin nima nikakih napisov. Brž treba narediti nove občinske table, da bodo visoki gostje vedeli, kdaj prestopajo meje tržiške gubernije. Celo mali obrtniki so se spomnili, da je treba na hišo pritrčiti čedno tablico, da lahko pokažejo, da jim je na tem, če se bere njihovo ime na hiši. Celo hotel «Radetaky» se je tedaj prekrstil. Človek bi mislil, da si bodo tudi uradi ob tej priliki nabavili novih napisov. Zastonj! zopet sta potekli dve leti: pošta, sodnija in davkarija so še danes brez napisov. Tujec mora vpraševati staro in mlado da pride do enega teh uradov, ker so tudi domačini že pozabili na uradne prostore teh oblasti, ki so že od leta 1918. brez «firm». Pošta ima sicer svoj napis na malo širjem papirju, kakor je trak brzovagnega aparata. Prilepljen je na steklu vhodnih vrat in človek ga brez povečalnega stekla težko opazi. Edino finančna kontrola ima pravilno firmo z belim orlom, a žalibog, ta je pritrjena v «slepih linah». S prostim očesom komaj v tej višini prečitaš, da se nahajajo v bližini finančne kontrole, ne veš pa, ali se pride v pisarno skozi kavarno ali kje drugje, ker firma je obešena vse drugje kot nad vhodom. Pa to je vsaj nekaj, med tem ko pri drugih uradih zastojnišče vsake označbe. Zakaj omejnjamo to? Kralj Aleksander se je peljal, odkar biva na Bledu že dvakrat skozi Trzin. Zlasti so ljudje dne 11. junija opazili, kakor da išče njegovo oko na levi in desni, kje se nahaja kak urad. Mogoče bo ta opomin zbudil iz spanja teh par Matjaževih soldatov, vendar je pa za to malo upanja, če jim ne bo kako višje oblastvo streslo zaspanih glav, kar bi bilo posebno sedaj na mestu.

Mariborska porota.
Morilec svoje žene.
Franc Rožič, doma iz Silvnic pri Celju, delavec na Cigoncih pri Mariboru, je poročil svojo ženo Marjeto samo radi tega, ker se je polakomnil njenega posetva. Ze par tednov po poroki je pokazal svoje rožičke in začel prav grdo ravnavati z njo. Pretepi so bili na dnevnem redu, končno pa je ženo sploh zapustil in odnesel pri odhodu s seboj za 20.000

Velika auto-delaonica in garaža JOSIP JUG
sprejema vsakovrstna popravila od najmanjših do generalnih popravil. Postrežba točna, dela z jamčena. 985
Maribor, Tržaška cesta 16.
Najstarejša slovenska pleskarska in ličarska delaonica IVAN BRICELJ, Dunajska cesta 16, se priporoča. Izvršitev točna, cene zmerne.

Kopalna sezija!
Kopalne kostume, hlače, fro-tir-plašče, čepice, plavalne pasove i. t. d. priporoča 819
A. B. E. Škoberné, Ljubljana, Mestni trg 10

Iščem sogradilca za večje podlopie.

Svet na razpolago, in sicer na-proti jutnjega kolodvora v Ljubljani. Poudbe pod naslovom «Sogradilca» na Anončni zaved DRAGO BESELIJAK, Ljubljana, Sodna ulica št. 5. 1889

Proda se črna salonska soba
umetniško delo v baročnem slogu, vložena z gravirano modenino ter okovana z broncem. Obstoji iz 2 večja miz, 1 okroglo igralno mizo ter 1 pisalne mize; dalje 2 sofi, 6 stolov, 6 stolic, 2 stoliček. Vse z žimo tapacirano ter prevlečeno s pristno francosko brocat-svilo. — Cenjuna, je pismono ponudbe na podružnico «Jutra» v Mariboru, Barvarska ulica št. 1. 1520

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naša nadvse ljubljena mamica oziroma stara mamica, gospa

Ana Zupančič
posestnica, gostilničarka in trgovka v Dolskem št. 27

danes v soboto ob 3. uri popoldne po kratki, mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti za umirajoče, v starosti 71 let preminula.

Pogreb nepozabni se vrši v ponedeljek dopoldne ob 9. uri iz hiše žalosti na pokopališču k sv. Agati. — Maše za dušnice se bodo brale v farni cerkvi.

Dolsko, dne 17. junija 1922.

Zalutjoči ostali.

kron raznih vrednosti. Cez nekaj časa se je zopet vrnil k ženi. Ponoči 15. februarja pa je nenadoma javil orožniški postaji v Slovenski Bistrici, da mu je žena padla raz stopnice podstrešja in se smrtno nevarno poškodovala. Orožnikom se je zdelo sumljivo, da je Rožič pustil ženo nezavestno ležati in da je šel po zdravila, mesto, da bi najprej poklical na pomoč sosedo. Preiskava je pozneje do-gnala, da ni bil nikak nesrečen slučaj, ampak, da je Rožič svojo ženo v prepri- udaril z nekim ostrim predmetom v levo čelo tako močno, da se je zgrudila neza- vestna na tla in čez teden poškodbam podlegla.

Rožič je na včerajšnji razpravi šele v zadnjem trenutku priznal, da je mu zadal svoji ženi smrtonosni udarec. Po- rotniki so potrdili vprašanje o ubodu, za- nikali pa vprašanje o umoru, nakar je bil Rožič obsojen na 8 let težke ječe.

Objave

*** Občni zbor «Pevskega zbora Glas-bene Matice v Ljubljani»** se bo vršil v petek 30. junija t. l. ob 8. uri zvečer v pevski dvorani. Dnevni red: 1. Pozdrav predsednika; 2. Tajnikovo poročilo; 3.) Blaginikovo poročilo; 4. Poročilo pre-glednikov računov; 5. Volitev novega od-bora; 6. Slučajnosti. — Odbor.

*** Skupna pevka voja** se vrši v pone-deljek, dne 19. t. m. ob 8. uri zvečer v pevski dvorani Glasbene Matice. Ker smo pred važnimi nastopi točno in polnošte-vilno! — Odbor.

*** Dobava drv.** Komanda Potiske divi-zijske oblasti v Subotici želi nabaviti 31.200 kubičnih metrov drv za garazije Petrovaradin, Subotica, Sombor, Veliki Bečkerek in Velika Kikinda. Ponudbe je poslati čimprej intendanturi Potiske di-vizijske oblasti v Subotici.

Indigo papir
THE REX Co., Ljubljana

Svica. Sporočite čas in kraj sestanka.

Odgovorni urednik Fr. Brozovič. Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra». Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

STAMPILJE
Iz kavčuka
CIRIL SITAR
LJUBLJANA
Sv. Petra cesta 12

Bohe gobe, lipovo cvetje, bri-njevo olje in poljske pridelke
plača najbolje trdika 1802

SIRC-RANT, KRANJ,
telef. int. št. 9. in nudi po najnižjih cenah na debelo sladkor, riž, olje, kavo itd.

Priporočajte «JUTRO»!

Ivan Slokan
stavbeno podjetje,
Ljubljana, Študentovska ulica 7

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. — Izvršitev točna in solidna. Cene zmerne.

Kolesarji in cenj. dame!

Prepričajte se v lastno korist in ogledjte si veliko zalogo dvokoles in otroških vozičkov novih modelov. 1577

TRIBUNA, tovarna dvokoles in otroških vozičkov,
Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.
Trgovina: Stari trg št. 23.

Hči papeža

Lukrecija Borgia

(Dalje.)

«Sinko...» zine stanka čez nekaj časa z dehtavim glasom. «... sinko, Vi zares igrate visoko igrjo, ako Vas žena ljubezen do Vaše žene, da ste dogovorili sestanek z njo. Potem je gotovo, da pride mesto nje papežev krmik in prime nas vse...»

«Mislite li?», odgovori Sforza in na njegovem lepem mladenškem licu se pokaže lahki nasmeh. «Ne, ne, jaz sem bolj gotovo svoje stvari. Lukrecija le tako drhti pri misli, da se nahajam jaz v Rimu. Gotovo pride, — evo je, ali čujete klic, ki slabotno prihaja k nam skozi noč? To je ona!»

«Prepelji me, gondolijer!», prihaja glas z one strani Tibera.

«Ona je!», klikne Giovanni Sforza, «poznam jo po glasu. Vedel sem, da jej bo listič, ki sem jej ga v mraku dostavil, v berača preoblečen, segel v srce in da bo prišla takoj, na prvi klic! Vedel sem, da se ne bo obotavljala niti trenutok, ker me ljubi in... ker se me boji! Ne govorite ni besedice, ne izdajte nikomur, kar veste sedaj, in ne izdajte se zlasti njej, da jo poznate. Brzo, Bernardo, skočite z gondolo po njo. Vi pa, mati Risetta, pojdite kamorkoli in se skrijte, ker vas ona ne sme niti videti!»

«Prepelji, gondolijer!», klikne isti glas še enkrat z onega brega, to pot nestrpen, razburjen, spremenjen.

Bernardo je že odprl vrata, skočil k obali, odpel gondolo in odrinil. Veslo udarja v valove. Kakor senca se Ber-

nardo odmakne od obale, v temni noči, polni viharja, naliha, poklastnih glasov vsenaokrog, in tuljenja. Mati Risetta pa se ogrene s črnim plaščem.

«Zal mi je, mati Risetta, da vas goim v dežju in v tem viharju na hlad in dež, v noč. Toda zdi se mi, da ni tu nikjer drugega prostora razen pod vašim krovom. Toda dobro nagrado dobiti za to uslugo. Ne boste se več mučili tukaj, ampak s menoj pojdite v moj Pesaro, čim dokončam svoje rimske opravke.»

Starka pa žalostno odkima s svojo sivo glavo.

«Ali morem vzeti Giuseppeov grob s seboj? Tukaj moram ostati, kjer se nahaja on in kjer imam vsaj nado, da najdem še kdaj njegovo proketo nbi-jalko.»

Pri teh besedah bliske divja mrinja iz njenih oči. Grof Sforza prestrašen in presenečen stopi za korak nazaj. Toda starka se okrene in brez besede zapusti prostor.

«Tiber je razburkan kakor morje!», klikne še skozi vrata nazaj. «Bernardo je moral napeti vse svoje moči. Toda sedaj mu je uspelo, baš je pristal na drugi obali, kjer ga čaka neka postava.»

«Kako je mogoče, da vas to vidite?», vpraša Giovanni Sforza začuden. «Jaz ne vidim niti nasprotnega brega!»

«Vidim kakor matka v noči!», odgovori starka. «Pri ljudeh je to enako kakor pri živalih. Kdor sluši opasnost, temu se vid poostri in sluh. Sedaj pa vas pušča samega, grof. Pazite in ne pozabite noben hip, da Borgijci ubijajo tudi takrat, kadar poljubljajo!»

Stara siva Risetta, ki je v svojem črnem ogrinjalu izgledala, kakor kakšen demon, se odmakne in kakšnih deset korakov pozneje izgrine njena postava, kakor da se je udila v zemljo.

Giovanni pa se povrne k ognjišču, kjer je plamen sedaj mirnejši, nižji. Le kup žerjavice še slabo razsvetljuje okolič.

Gondola pristane. Veslač hoče pomagati maskirani ženski postavi, ki se nahaja v gondoli, da izstopi. Ona pa se ne dotakne ladjarjeve roke, ampak nalahno skoči na kopno in je že prihodnji trenutek gori pri špiji.

«Giovanni, Giovanni Sforza!», krične izpod avliene maske pri pogledu na mladeniča.

«Pozdravljam grofice pesarske!», se oglasi Giovanni Sforza z ostrim, skoraj nekoliko porogljivim glasom in se globoko prikloni.

«Čemu ta prezir?», se ponosno oglasi izpod maske. «Giovanni Sforza, vi veste ravno tako dobro kakor jaz, da ne pripadam več vam, in da nimam več niti pravice, niti dolžnosti, da bi nosila vaše ime. Kardinalski kolegij je izrek najino ločitev, ki jo je Sveti Oče potrdil.»

«Sveti Oče je milostivo potrdil, da se loči to, kar je nekoč on sam blagovolil zvežati za vedno. Zakoni se sklepejo v nebu in ne na zemlji, tukaj so le smešna komedija, še bolj smešna, če se vanje na takšen način vmešava neki zločinski starec, ki se nazivlje z imenom 'Svetega Očeta'!»

«Ali ste me zato poklicali semkaj, grof Pesarski, da tu pred menoj govorite slabo o mojem očetu? Ali me nameravate žaliti? Potem mi je žal, da

se je socrnje vzbudilo v meni in me naklonilo, da ustrežem vaši prošnji, da se še enkrat vidiva. V tem slučaju se pač upravičeno nadejam, da boste ukazali svojemu gondolijerju, da me prepelje zopet na oni breg reke, ker se vračam.»

S temi besedami se okrene visoka vitka maskirana postava in stopi k vratom, da odide. Ta trenutek pa že stoji poleg nje grof Pesarski.

Povsem drugačen je sedaj njegov glas, ko kliče:

«Ne hodi, Lukrecija! Čuj me! Bog mi je svedok, da nisem imel namena, da bi te napadal ali žalil. Niti z besedico! Saj le predobro vem, da si ti ravno tako kakor jaz le žrtev prevrtljive politike papeža in pa tvojega brata. Hotel sem le slišati od tebe same, da pripadaš sedaj nekemu drugemu in ne več meni. Še enkrat hočem videti v tvoje oči in razbrati iz njih, ali je ta močitev z Napoljem samo delo papeževih proklete diplomacije ali pa morda... oh, ves se tresem samo pri misli na to, da je mogoče... toda ne, ni mogoče!... Lukrecija dobrovoljno ne more pripadati nobenemu drugemu možu, ko samo meni. Lukrecija, čeprav sem večkrat dvomil o iskrenosti ali zvestobi tvoji in čeprav nisem v tvojih očeh našel tiste ljubezni, kakršne sem si želel, sem vendar dobro občutil, da me ljubiš, v oni noči, ko sem se poslavljaj, ko sem moral pobegniti, da grem s pota najetim bratom tvojega očeta in brata. Draga Lukrecija, ali nisi ti meni pomagala na begu, ali nisi ti poskrbela, da se je tiste noči odstranila straža, ki je čuvala na oni poti, koder sem potem pobegnil? To stori samo žena,

ki ljubi, in zato sem se vas ta čas, ko sem se nahajal v svojem pesarskem gradu, bavil z mislijo, da tvoje srce neizpremenjeno bide zame! Neprestano sem mislil na to, kako se bova zopet sestala. Zato je tresčila kakor strela z jasnega v mene vest, da si se zarobila s princem aragonskim in da se v Rimu pripravljata nova svatba. Od onega dne nisem več imel miru. Tresla me je mrzlota. Pred to mrzlico sem se umaknil in sem se vrnil v Rim, čeprav preki tukaj smrt na mene, da te vidim še enkrat, Lukrecija! Glej, sedaj stojim pred teboj, ljubljena žena, da čujem iz tvojih ust, da sovražiš svojega naj-novejšega zarobenca, ki to ti ga viliš. Usmili se me, Lukrecija, in povej mi popolno istino!»

«Slišal je boš, grof Pesarski!», odgovori brez obotavljanja Lukrecija Borgia. «In ti bom pri tem gledala naravnost v oči, ako to želiš. Nikakršnih skrivnosti nimam... glej me, kakršna sem v resnici, Giovanni Sforza, in čuj glas mojega srca!»

Z uglaslo kretnjo potegne Lukrecija svilen masko s svojega obraza in pogled na njeno prekrasno lice tako očara grofa Sforzo, da kakor na poveleto klenke k njenim nogam in poljubi rob njenega plašča.

«Vstanite, grof Pesarski, ne klečite pred menoj kakor pred sveto sliko, ker boste čez nekaj trenutkov hoteli to sliko uničiti! Ljudje le tako dolga molijo k svojemu božanstvu, dokler ga rabijo!»

Polagoma in ves presenečen se dviga grof Pesarski.

(Dalje prihodnjič.)

Velik pisarniški pult

se prodaja.

Poizve se v upravnistvu „Jutra“.

Ugodno se prodaja

dvoje izvrstnih, zelo svetilomočnih Zeissovih žarometov (Scheinwerfer) za osebne avtomobile. Žarometi se pri vožnjah po mestu lahko odblesčita ter imata konične protektorje iz medenine, kompletno z generatorjem in ločilcem za vodo (Wasserabscheider). — Ponudbe na upravnistvo „Jutra“ pod „Žaromet“. 1881

Jadranska montanska družba

Brzjaviti: „Montana“. d. z o. z. Telefon št. 9.

Ljubljana, Zvonarska ulica 5 (J)

Prodaja in kupuje Vse vrste kovin, rudnin in kemikalij ter vse industrijske izdelke, spadajoče v rudarsko, fužinarsko in kemijsko stroko. Eksport.

Ustanovljeno leta 1896. Ustanovljeno leta 1896.

Mednarodni transporti

Antonio Biancheri & Comp., Postojna

Centrala: Ponteba.

Podružnice: Postojna (Poštni predal 17), Villach (Poštni predal 51). — Agenture: Prestranek, Trbiž, Arnoldstein.

Odprema vsake vrste blaga.

Specialna odprema živil, žive in zaklane živine v katerikoli kraj.

Zadruga sodavičarjev za Slovenijo naznanja, da je počenši z 20. junijem cena pokalčam in malim sifonom po 6 kron na obratvališču. Površanje je nastalo vsled porušanja sifonskih in pokalčnih steklenic. Tovarna zahteva za sifonsko steklenico 120 do 300 kron, za pokalico pa 40 do 50 kron. Zguba steklenic je tako ogromna, da ni mogoče kriti zgube s dosedanjimi cenami. Prosi se sl. občinstvo, naj blagovolji vzeti na znanje površanje cen. 1883

Obvestilo.

Obveščava cenj. odjemalce in p. n. občinstvo, da sprejemava nova dela in popravila po najnižjih cenah. Gotovi deli v zalogi. Turistovski čevlji domačega izdelka. 349

Ant. in Jož. Brajer-Kapele Ljubljana, Turjaški trg (Breg) št. 1.

Vsa slikarska in plesarska dela

sprejemam ter jih izvršujem lepo, trpežno in po najnižji ceni

Ant. Stiplošek,

slikar in pleskar, 1873

Ljubljana, Rožna ulica 13.

Spretni sodarji

se iščejo za takojšen vstop in pod najugodnejšimi pogoji za stalno delo. — Pismono 1847

Anglo-Jugoslovensko petrolejsko, d. d. Zagreb, Strossmayerjeva ul. 6.

SLOVENSKA BANKA

Delniška glavnica: K 30.000.000.— Rezervni zaklad: K 5.000.000.—

Se priporoča za izvršitev vseh bančnih poslov pod najkulantnejšimi pogoji.

Centrala v Ljubljani v lastni palači, Stritarjeva ulica št. 9.

Podružnice: Novi Sad, Dolnja Lendava, Ljutomer. — Ekspozitura: Vrhnika.

Mali oglasi

stanje do 20 besedi 5 Dn., vsakih nadaljnjih 5 besedi 1 Dn. — Trgovski oglasi, dopisovanje, napredovanje do 20 besedi 5 Dn., vsakih nadaljnjih 5 besedi 2 Dn. — Plaša se napre. (Lahko tudi v znakih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priloženo znemka za odgovor.

Službe

Mladega trgovskega sodrznika

ali starejšega vajenca z prakso na delu, mešane stroka, sprejme tvrdica Norb. Zanier in sin, Sv. Peter v Savinjski dolini. 1879

Prodaj

Klavin

(Konzertflügel), dobro ohranjen, se prodaja. Pojasnila daje na Bledu trafikla poleg glavne pošte. 1863

Nepremičnosti

Hiša na prodaj v Celju,

pet minut oddaljena od ko-

lodvora. Cena po dogovoru.

Pojasnila daje Lovro Ota,

Celje, Zavodna št. 4. 1852

Stara tovarna, 1864

pripravna za vsako obrt, tudi

za strojarstvo, se prodaja. To-

varna Griše pri Celju.

Trgovska hiša

v sredi mesta Ljubljane, na

prometni ulici, z dvema lo-

kalom, je nspodaj. Inter-

esentje naj pošlejo svoj naslov

upravnistvu „Jutra“ pod „Tr-

govska hiša“. 1806

Prodaj

5 oravov prvostarne posajene

zemlje na jako lepem kraju

v Sloveniji. Primeren svet za

starbo kake hiše. Drugo par-

celo: lep gozd s šestimi orali

travnikom in oralom jako.

dobre zemlje tudi takoj pro-

dam. Več se izve v uprav-

istvu „Jutra“. 1863

Dopisovanje

Boljši obrtnik,

43 let star, pravoslavni. Želi

v svrhu živitve znanja z

gospodino ali vdovo z ne-

koliko gotovine. Cenjene po-

nudbe pod „Sreča“ s sliko

na upravo „Jutra“. 1882

Ženitna ponudba!

Mlad inteligenten gospod se

želi v srho živitve seznaniti

z inteligentno gospodino do

22 let staro, ki bi bila mir-

nega značaja in dobrega srca,

s primernim premoženjem.

Le resne ponudbe je poslati

na „Poštno ležajo 1900“,

pošta Videm ob Savi. 1861

Veletrgovina

kmetske manufakturne robe

nudi razno tkaninsko robo na primer platna (Blaudruck), oxforde, jadrovine, hlačevine, svilene in bombaževе robce, sukanec, kakor tudi vsakovrstno drugo blago. 1705

Vilim Pick, Zagreb

Telef. 3238. v lastni hiši. Duga ulica 6.

Hinko Seljak

trgovec in posestnik v Ljubljani

dne 16. t. m. po dolgi, mučni bolezni izdihnil svojo blago dušo.

Zemeljski ostanki predragega pokojnika se prenese v nedeljo dne 18. junija ob pol 6. uri popoldne iz hiše žalosti, Vožarski pot št. 1, na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v župni cerkvi sv. Jakoba.

Ljubljana, dne 16. junija 1922. 1886

Žalujoča soproga Josipina Seljak in otroci.

Marija Seljak, mati. — Leopold, Karel, Rudolf,

bratje. — Minka Bonač, roj. Seljak, Berta Uršič,

roj. Seljak, Fani, Alojzija, sestre, — ter vsi

ostali sorodniki.

Največji davki 1387

katero plačate, Vam nastanejo, ako ne gledate na to, kjer nakupujete, izgubite denar in imate poleg tega večkrat še sitnosti. Poizkusite enkrat z ilustriranim katalogom tvrdice H. Suttner (Imetnik Henri Maire) v Ljubljani št. 6. Ta Vam svetuje resnično dobre ure, specialne znamke »IKO« iz lastne tvornice v Švic, kakor tudi druge dobre žepne ure, zapetne ure, svetilne in stenske ure, veržice, prstane, zapetnice, uhane, namizno orodje, krstna in birmška darila in vso drugo zlatarino in srebrnino. Pa tudi porabne predmete, kakor n. pr. škarje, nože, britve, laestrižne in brivske stroje, steklorazce, dose za tobak, svalčice in smodke, nažigalce in denarnice kupite dobro in ceno pri tvrdici: H. SUTTNER (Imetnik Henri Maire) v Ljubljani št. 6.

Prometni zavod za premog

d. d.

v Ljubljani

prodaja

iz slovenskih premogovnikov velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

I^a čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov: 935

Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani, Miklošičeva c. 15/II.